

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XVI. / STEVILKA 1

CELOVEC, DNE 6. JANUARJA 1966

Cena 2.—šilinga

Na krščanskih temeljih bomo gradili naprej

V četrtek, dne 29. decembra 1965, so praznovali člani Koroške dijaške zveze petletni obstoj svoje organizacije z dobro uspelim seminarjem in akademijo. Medtem ko je bil podan v okviru seminarja vpogled v delo katoliško usmerjenih organizacij koroških Slovencev ter je študirajoča mladina izpovedala tudi svoje gledanje na narodno delo med Slovenci, je bil posvečen popoldan izrednemu občnemu zboru KDZ ter kulturnemu programu, ki ga je izvajalo na akademiji več pevskih skupin.

Pred Koroško dijaško zvezo so spregovorili: dvorni svetnik, ravnatelj dr. Joško Tischler, predsednik Krščanske kulturne zveze, prof. dr. Pavle Zablatnik, pliberški podžupan g. Mirko Kumer, bivši predsednik političnega odseka KDZ g. Matevž Grilc, predstavnik Čehov na Dunaju ter predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko. Podrobno poročilo o praznovanju petletnice KDZ prinašamo na 4. strani našega lista.

Široke možnosti narodnega udejstvovanja

Na seminarju Koroške dijaške zveze je nakazal dr. Inzko obširni delokrog naše narodno-politične organizacije. Njegova izvajanja kažejo, v kakšno vzvišeno poslanstvo smo pri našem narodnem delu vključeni. Dr. Inzko je dejal:

»Narodni svet je narodno-politična organizacija koroških Slovencev z osnovno nalogo oblikovanja javnega mnenja in življenja po krščanskih načelih. Koroški Slovenci smo rasli v zgodovini kulturno in politično predvsem ob duhovnikih in katoliških laikih. Tudi misel združništva so po naših farah globoko ukoreninili v domačem prebivalstvu rodoljubi, ki so prihajali iz teh vrst. Slovenci imamo na Koroškem le toliko resnične bodočnosti, kolikor bo v nas, po naših družinah in v narodu pravega krščanskega duha. Odraža se v zdravi morali, z zakramentalnim življenjem tesno povezanih mater, očetov, fantov, deklet, otrok. Le iz tega duhovnega sveta more črpati javni delavec tisto, kar ga usposablja za uspešno delo v narodu: požrtvovalnost, vztrajnost, nesebičnost, ponižnost, odkritosrčnost, ljubezen do bližnjega, obzirnost, spoštovanje do stvarstva in priznanje vsega božjega in naravnega reda. V svoji notranjosti uravnovešenemu človeku so ideali nekaj svetega, zato zvestobe vrednega, kot materina beseda ali narodno izročilo. Čim večje je število oseb z istim svetovnim nazorom in življenjskimi cilji, tem udarnejša je njihova moč, tem večji njihov vpliv na javnost in družbo.

Sodelavci Narodnega sveta koroških Slovencev se zavedajo krščanstva kot gonilne in oblikovalne sile za narod in posameznika. Zato stoji Narodni svet na braniku krščanskih načel, ki jih v javnem življenju dosledno zagovarja. Toliko k idejni usmerjenosti naše organizacije!

Organizatorno delo Narodnega sveta je osredotočeno na celotno dvojezično ozemlje. Zajame na eni strani vsa področja narodnega življenja, na drugi strani pa so mu dane naloge, ki izvirajo iz problemov terena v zvezi z delom organizacij in političnih strank večinskega naroda, oziroma slovenske levice. S to koordinira vprašanja, ki so povezana z realizacijo člena 7. Ogromno pa je še ostalo delovno področje, kot ideološko in politično šolanje kadra zaupnikov, volitve na državni in deželni ravni, stalna povezava med somišljeniki in sodelavci po »Našem tedniku-Kroniki«, seje, sestanki, zborovanja, prireditve, razgovori s predstavniki deželnih in državnih oblasti, sotrudištvo pri mednarodnih organizacijah, avstrijskem tisku itd.

Iz politične usmerjenosti Narodnega sveta sledi težnja sodelovanja z ÖVP na državni ravni. Kako daleč je uspela, je razvidno iz obiska kanclerja dr. Klause med Slovenci. Samostojen nastop pri deželnozborskih volitvah pa je dokaz, da sodelovanje z ÖVP vsled nerazumevanja na strani Ljudske stranke v deželnem okviru zaenkrat ni uspelo.

Od socialistične stranke nas loči pregraja različnega svetovnega nazora. Razumljivo pa je, da moramo kot manjšina biti zainteresirani na dobrih odnosih z vsemi krogi, ki odločajo o našem narodnem vprašanju. Zato smo za odstranitev predsodkov vsepovsod, tudi tam, kjer nas ločijo zaenkrat še globoki jarki nezaupanja ali celo sovraštva. Mislim, da je skrajni čas, da pride po 45 letih, ki so minila od plebiscita, do končne in odkrite sprave med obema narodoma v deželi. Le to je v interesu Slovencev in nemško govorečih sodeželanov, le to v interesu Koroške in Avstrije.

Narodni svet pa se zaveda tudi svoje meddržavne funkcije kot politična organizacija slovanske manjšine. Vršil jo, kot je to dokazal Klausov obisk v Beogradu in Celovcu, uspešno. V zasledovanju poti dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo ter Koroško in Slovenijo je prišlo tako pred kratkim tudi do obiska predstavnikov obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev na povabilo slovenske vlade v Sloveniji.

Perspektive, ki se nam odpirajo ob akcijskih možnostih naše narodnopolitične organizacije v službi slovenskega naroda, v misiji Avstrije ter pri gradnji Združene Evrope upravičujejo ob vstopu v leto 1966 optimizem ter veder pogled v bodočnost.

Koroška dijaška zveza in Slovenci

O organizaciji našega dijaštva pa je dr. Inzko izpovedal:

»Na KDZ mi ugaja njena jasna svetovnonazorna usmerjenost. Narod more rasti le iz značajev, ki so v živem krščanstvu globoko zasidrani. Kjer Bog — tam moč, kjer Bog — tam vera, kjer vera — tam življenje.

KDZ prepriča nadalje s svojo udarnostjo. To je dokazala s praznovanjem 550-letnice ustoličenja zadnjega vojvoda v slovenskem jeziku. KDZ je dinamična, o tem pričča celotno njeno delo.

KDZ nas vžiga v gorečnosti do slovenske materine besede ob njenem spoštovanju do slovenske zgodovine ter njeni skrbi za ohranitev slovenske besede na Koroškem. KDZ mi je zelo pri srcu zaradi njenih prijateljskih vezi do goriških in tržaških Slovencev.

KDZ nam vliva vero v bodočnost, katere temelje z drugimi narodnimi in verskimi organizacijami uspešno gradi.

V petih letih obstoja je ob izgraditvi svojega aparata na znotraj v glavnem konsolidirana. Zato je zanjo napočil čas, da usmeri svoje sile na teren, na slovensko ozemlje v Rožu, Zili in Podjuni, kjer mora biti delovno težišče vsake slovenske organizacije na Koroškem. V petdesetih občinah čaka mladina raznih slojev na dan, ko jo bo kdo organiziral ter usmeril njene sile v kulturno in narodno aktivnost. Šele v tesni povezavi in sodelovanju s podeželsko mladino bo zavzela KDZ v zgodovini koroških Slovencev tisto mesto, ki ga ji vsled njenih zaslug za utrditev slovenske miselnosti med Slovenci nihče ne bo mogel osporavati.

Dijak, ki obiskuje gimnazijo, učiteljsko šolo, akademijo itd., mora čutiti resno skrb za svojega nekdanjega sošolca in prijatelja v domači vasi, ki je ostal na kmetih, ki dela v tovarni ali nekje kot obrtniški vajenec in pomočnik. To mladino naj KDZ organizira, in sicer v organizaciji, ki jo mora za podeželsko mladino ob njenem sodelovanju na novo ustanoviti. KDZ mora dati vodilne osebe za KMZ, za Koroško mladinsko zvezo. Del članov v KDZ je zaenkrat brez stalnih konkretnih nalog. Ako bi posamezni člani KDZ v vsaki izmed 40-50 občin Južne Koroške pridobili za Koroško mladinsko zvezo v prihodnjem letu 5 do 10 fantov in deklet od 14. leta dalje, bi imela KMZ že v nekaj mesecih lahko 200-500 članov. Kakšna organizirana sila bi bila to, kaj bi iz tega še lahko zraslo! Naloga KDZ za prihodnje petletje bi morala biti: v vsako občino odbor KMZ! Kot sloni delovanje KDZ na krščanskih načelih, bi morale postati vsake skupine in odbori KMZ ob tej idejni usmerjenosti nova ognjišča slovenske miselnosti in kulture ter središča strpnosti in človekoljubja. Prepričan sem, da bi ob elanu KDZ postala tudi Koroška mladinska zveza ena najaktivnejših organizacij v deželi. Pravilno je, da mladina sama sebe organizira, si utre pot s sodobnimi metodami v življenje. Starejši pa smo dolžni, da jo pri tem vsestransko podpremo.

»Želim KDZ«, je dejal dr. Inzko, »tudi v bodoče mnogo uspehov pri pospeševanju duhovne rasti slovenskega naroda. V imenu Narodnega sveta koroških Slovencev se ji prav iskreno zahvaljujem za njeno nesebično delo v službi večno veljavnih vrednot in idealov: Mati, domovina, Bog.

Čuvajte zibelko slovenstva kot nosilci in znanilci novega življenja v slovenskem Korotanu!

Prosveta ogreva in plemeniti

Krščanska kulturna zveza podala obračun svojega dela

V četrtek, dne 30. decembra 1965 so se zbrali delegati naših prosvetnih društev in kulturnih skupin Farne mladine v prosvetni dvorani Mohorjevega doma v Celovcu. Po predstavniku Krščanske kulturne zveze je bilo podano bogato poročilo o kulturni in prosvetni dejavnosti koroških Slovencev v preteklem letu.

Občnega zbora so se udeležili tudi: ravnatelj slovenske gimnazije, dvorni svetnik dr. Joško Tischler, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko, tajnik NSKS dr. Reginald Vospernik, tajnik Zveze pevskih društev, g. župnik Tomaž Holmar, ravnatelj Dušnopastirskega urada, g. župnik Franc Brumnik, urednik versko-kulturnega mesečnika »Vera in dom«, g. župnik Lovro Kaselj, pevovodja zbora »Petelin-Gallus«, prof. dr. France Cigan, pesnica gđ. Milka Hartmanova ter avtorja pesniških zbirk »Ujeti krik« in »Tihožitja« visokošolca Karel Smolle ter Erik Prunč.

Po uvodnem pozdravu je sledil obširen referat predsednika Krščanske kulturne zveze, prof. dr. Pavleta Zablatnika. V okviru tega predavanja, ki ni zajelo le področja odrske prosvetne dejavnosti, temveč vsa kulturna področja, se je zahvalil predsednik KKZ odboru za vse požrtvovalno delo in nesebični trud v preteklem letu. Prisrčno zahvalo je izrekel prav tako vsem prosvetnim in kulturnim skupinam Farne mladine, vsem posameznim kulturnim delavcem, »ki se zavedajo«, kot je dr. Zablatnik dejal, »svoje kulturne dolžnosti do naroda ter nesebično — iz samega idealizma in iz globoke ljubezni do naroda žrtvujejo svoj prosti čas in marsikatero neprepano noč prosvetnemu delu med našim ljudstvom.«

V svojih načelnih izvajanjih pa je predsednik dr. Zablatnik dejal:

»Naše skupno prosvetno delo pod streho KKZ se odigrava pod geslom: MATI, DOMOVINA, BOG! Slovenska mati nas je rodila. Na tem dejstvu temelji naša narodna zavest. Materina beseda nam je sveta. Naša prosveta mora stremeti za tem, da bo materina beseda sveta tudi drugim, da jo bodo starši posredovali svojim otrokom že doma v družini in da bodo svoje otroke prijavljali v šoli za slovenski pouk. Zavedajmo se, da so še vedno na delu sile, ki nam hočejo z materino besedo odvzeti našo kulturo, nam odtujiti naše kulturne zaklade, naše pisatelje in pesnike, »ključ do zveličavne narodne omike«. Naša prosveta je v tem, da posvetimo v temo nejasnih pojmov z lučjo naravnega spoznanja — z naravno lučjo zdrave pameti, pa tudi z nadnaravno lučjo božjega razodetja ter tako pomagamo našemu človeku najti pravo pot.

Zavestno gradimo svoje prosvetno delo na krščanski podlagi, ker vemo, da si človek, ki zapušča Boga, v nadomestilo zanj postavlja smešne malike — po svoji podobi. S prosveto moramo pomagati reševati našega človeka zevajoče notranje praznine, brezdušnosti. S skrbno izbiro najboljših iger za naše odre, z dobrimi knjigami v naših knjižnicah, z dobro pripravljenimi predavanji in tečaji, s pesmijo, poštenim razvedrilom in športom moramo ustvarjati protiutež proti nesmiselnemu ubijanju časa — s plehko, često dvomljivo zabavo z importiranimi lajnami in drajnami. Duša vse kulture je kultura duše, t. j. srčna kultura, ki edina more ozdraviti rane, ki jih je današnjemu človeku prizadel racionalizem (razumarstvo) ter materializem in mamonizem (pohlep po zgolj materialnih dobrinah in po uživanju).«

Navzoči so vzeli izvajanja g. predsednika z velikim odobravanjem na znanje.

Nato je sledilo tajnikovo poročilo, ki ga je podal učitelj Marko Hafner. Slišali smo, s kakšnimi problemi so se bavili odborniki KKZ na številnih sejah, dobili vpogled v pripravo večjih prireditev, ki jih je pomagala organizirati KKZ, kot n. pr. predstavo v mestnem gledališču z igrjo »Plavž« 8. decembra 1965 v Celovcu. Tečaji, šolanja itd. so bila prav tako na programu KKZ v preteklem letu.

Poročilo blagajnika g. Lojza Gregoriča je pokazalo, v kakšne namene je bil izdan denar in kakšno je trenutno stanje blagajne.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Politični teden

Po svetu . . .

SPOR MOSKVA—PEKING ZMEROM OSTREJŠI

Jugoslovanski vladni krogi računajo s skorajšnjo poostřitvijo spora med Moskvo in Pekingom, pri čemer se bo borba med tema dvema glavnima mestoma komunizma vnela predvsem zavoljo vietnamske vojne.

Dopisnik državnega jugoslovanskega radia v Moskvi Milko Sudič je govoril o božiču v beograjskem radiu o sporu med Pekingom in Moskvo in je razlagal nek v sovjetskem partijskem časopisu »Pravdi« objavljene oster napad proti Pekingju zaradi vietnamske vojne.

V razlagi dopisnika jugoslovanskega radia v Moskvi je bilo rečeno, da se nahaja vlada Severnega Vietnamu v škripcih, ker je izpostavljena pritisku dveh strani: z ene strani jih morijo ameriški bombni napadi z druge pa zahteva Peking aod Severnega Vietnamu, da mora nadaljevati vojno tako dolgo, dokler ne bi zapustil Vietnamu zadnji ameriški vojak.

Sovjetska zveza bi sicer želela zmago komunizma v Vietnamu, vendar ne deli istega mnenja s Pekingom, da bi se mogla komunistična zmaga dobiti le z bojem do bridkega konca, je poročal radijski dopisnik.

Sudič je bil v svojem poročilu mnenja, da bo Moskva v dolglednem času razkrinkala kitajsko taktiko.

Sudičovo poročilo se krije z zahodnimi časopisnimi poročili, ki so že pred enim mesecem napovedali ob spremembi na vrhu sovjetske komunistične partije in vlade, ostrejšo politiko Moskve nasproti Pekingju in o verjetnosti sklicanja konference prosovjetskih partij, ki naj bi obsodile rdečo Kitajsko.

Iz Tokija poročajo, da je pekinški »Ljudski časopis« objavil uvodnik, v katerem grobo napada Moskvo. Imenovani časopis piše, da je Sovjetska zveza na zadnjem zasedanju v glavni skupščini Organizacije združenih narodov sodelovala ramo ob rami z Združenimi ameriški državami in spremenila to svetovno organizacijo v protikitajsko. V uvodniku je bilo pisano, da je sovjetski zastopnik v OZN imel tajne sestanke z ameriškim zunanjim ministrom Deanom Ruskom. List je poročal, da je za svet tajnost, da so Združene države Amerike in Sovjetska zveza sklenile nenapisano pogodbo po kateri ne bodo povzročile novih kriz v Evropi. Sedaj so spoznali vsi, da so Združene ameriške države premestile del vojaških enot iz Evrope v Južni Vietnam.

Glede indijsko-pakistanskega spora pa pekinški list trdi, da je Moskva podprla indijske reakcionarje. Dalje obtožuje časopis, da so naporji za ustanovitev oborožene sile miru Organizacije združenih narodov resnično odraz sporazuma med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo, da bi ustanovili protirevolucionarno silo, ki naj bi zatrla revolucionarno gibanje po vsem svetu. Prav tako so si edini sovjetski kot ameriški vodilni politiki glede jedrskega orožja ter se zavzemajo za ohranitev izključne pravice jedrske oborožitve med Sovjetsko zvezo in Združenimi ameriški državami, je zaključil kitajski časopis svoj uvodnik.

NOVA STRANKA NA HOLANDSKEM

Na Nizozemskem so ustanovili novo stranko, in sicer republikansko. Eden od voditeljev stranke je po haaškem radiu izjavil, da bodo ustanovili odseke v mestih zahodne Holandske ter določili kandidate za prihodnje občinske in pokrajinske volitve.

Začetku preteklega leta 1965 se je na Nizozemskem pojavilo protimonarhistično gibanje, in sicer tedaj, ko se je prestolonaslednica Beatrice zaročila — sedaj že poročena — z nemškim diplomatom von Ambergom, in še tudi predlanskim, ko je princesa Irena prestopila v katoliško vero ter se poročila s princem Hugom Burbonskim brez privolitve holandske vlade ter se je odpovedala svojim pravicam do prestolonasledništva.

Nizozemska je bila republika od leta 1588 do 1813. Uradno je postala monarhija leta 1815.

TROJNA MIROVNA OFENZIVA

Združene ameriške države in Sovjetska zveza so pričele dobro zasnovano mirovno ofenzivo v vietnamskem vprašanju, katere namen je mirna rešitev tega tako perečega problema. Nekaj ur potem, ko so najavili v Moskvi, da je odpotoval Aleksander Selje-

pin, drugi najvplivnejši politik sovjetske komunistične partije, v Severni Vietnam, je bil v Varšavi ameriški izredni veleposlanik Harriman, verjetno, da bi navezali stike s tankaj bivajočimi kitajskimi diplomati. V Moskvi sami pa se je razgovarjal ameriški veleposlanik Foy Kohlers s sovjetskim predstnikom Podgornim.

Potovanju Seljepina v Hanoi pripisujejo v svetu velik pomen. V Zahodnih političnih krogih vidijo v tem poskus Moskve pojačiti svoj vpliv v Severnem Vietnamu in tako izpodrinuti Kitajce.

Večji vpliv v Hanoju pa si bo morala Moskva verjetno odkupiti na ta način, da bo povečala vojaško in gospodarsko pomoč Severnemu Vietnamu. Če bodo imela prizadevanja Sovjetske zveze uspeh, potem bi bilo tudi večje upanje, da bi prišlo do mirovnih pogovorov.

Tovrstni sovjetski korak pa bi moral iti tudi z Washingtonom. Mogoče je bil tozadevni sestanek med predstnikom Podgornim in ameriškim veleposlanikom Kohlerja že prvi korak v tej smeri.

Misija ameriškega izrednega veleposlanika Harrimana v poljskem glavnem mestu Varšavi je bila prava tajnost. O prihodu Harrimana niso bili v naprej obveščeni niti uradniki ameriškega veleposlaništva v Varšavi. Harriman velja kot »diplomatski gasilec« ameriškega predsednika Johnsona. Izredni ameriški veleposlanik Harriman je bil veleposlanik v Moskvi in ima najboljšo stiko s komunističnimi diplomati. On je bil tudi tisti, ki je zbarantal s Sovjetsko zvezo pogodbo o prepovedi atomskega testa.

Varšava je edini kraj, kjer se vršijo diplomatski stiki med Združenimi državami Amerike in rdečo Kitajsko, običajno na velepo-

. . . in pri nas v Avstriji

KARDINAL DR. KÖNIG POZIVA K SPRAVLJIVOSTI

Najvišji predstavnik katoliške Cerkve v Avstriji, dunajski nadškof dr. König se je v svojem letošnjem novoletnem nagovoru z resnimi besedami obrnil zlasti na vse vodilne moče v političnem in gospodarskem življenju. Za podlago svojih izjav je vzel misli božičnega evangelija in v tej zvezi poudaril nujno nalogo vsakega kristjana, delovati za mir na vseh področjih: »Kdor se imenuje kristjan, mora delati za mir. Kristjani se morajo boriti zlasti proti sovraštvu in neslogi okoli sebe in v sebi samih!«

Nadalje je omenil nevarni položaj v južnovzhodni Aziji, v Vietnamu, kjer je svetovni mir resno ogrožen, ter v tej zvezi pripomnil: »Kdor v Srednji Evropi misli, da živi v miru in da je miroljuben, ker si zapira oči in na ta način ne vidi vojne in bojev, je v resnici daleč proč od Boga.«

Dunajski nadškof se je v tem svojem nagovoru dotaknil tudi

POLOŽAJA DOMA

in je v tej zvezi pripomnil, da ni mogoče govoriti o svetovnem miru, »v domači, lastni hiši pa si rediti majhne pošasti sovraštva, naspila, obrekovanja in laži.« Pod površjem avstrijske dobrovoljnosti, muzikalnosti in lahkoživosti tli nemir, zahrbtnost in zavist in — kar je mogoče še hujše — neljubeznivost in brezbriznost nasproti bližnjemu. Rekel je:

»Mi, ki smo v času stiske dobivali pomoč tako rekoč iz vsega sveta, se nedavno nismo mogli med seboj zediniti niti o tem, kako naj bi pomagali najbolj prizadetim svojim sodržavljanom, ki so to leto vsled velikih poplav izgubili vse svoje imetje in neredko tudi svojo eksistenco!«

Nato je dr. König poudaril nujnost odstranitve sovraštva iz dnevnega političnega in gospodarskega življenja. Enotnost države je povezana v neki meri le po skupnih vrednotah, ki se pri nas v Avstriji imenujejo: neodvisnost, nevtralnost, dostojanstvo človeka, pravica posesti in svobode ter ohranitev individualnosti države.

Glede mladine je dunajski kardinal omenil, da bi bilo potrebno posvetiti več skrbi njeni izobrazbi — tudi politični. — Govorč o bližnjih političnih odločitvah (misleč pri tem zlasti volitve narodnih poslancev v letošnjem marcu), je naglasil, da je treba

TUDI MANJSINO UPOŠTEVATI,

in sicer na ta način, da notranjih nasprotstev ne smemo pretiravati in povečevati, temveč skušati odstranjevati, kajti bistvo demokracije je v poravnavi. Tudi politični nasprot-

slaniški ravni. Dejstvo, da je prišel s Harrimanom neki uradnik ameriškega zunanjega ministrstva, ki je strokovnjak za kitajske zadeve, priča dovolj, da je šlo za izredno pomemben posvet s kitajskimi diplomati. Nobenega dvoma pa ni bilo, da so se na tem sestanku pogovarjali o vietnamskem problemu.

Še v nekem drugem oziru je bil obisk Harrimana v Varšavi važen: Poljska je namreč članica mednarodne indokitajske kontrolne komisije.

S to doslej največjo diplomatsko vietnamsko ofenzivo bi verjetno lahko rešili uganko zakaj so prenehali letalski bombni napadi na Severni Vietnam. Brezdvoma hočejo Združene države s prenehanjem letalskih napadov olajšati mirovne stike med prizadetimi državami.

EDWARD HEATH V JUGOVZHODNO AZIJO

Voditelj konservativne opozicije Edward Heath je odpotoval za dva tedna v jugovzhodno Azijo. Ob tej priliki se je sestal s pakistanskim predsednikom Ajubom Kanom in s predsednikom indijske vlade Šastrijem. Obiskal bo tudi Malezijo, Borneo in Singapuro. Ni izključeno, da bo Edward Heath obiskal tudi druge azijske države.

AMERIŠKI PODPRESEDNIK HAMPHREY POTUJE

Ameriški podpredsednik Hubert Humphrey je prispel v torek minulega tedna v Tokio, vendar pa je ostal tam samo nekaj ur, kajti to je bila zanj le vmesna postaja. Glavni namen njegovega potovanja je bilo Filipinsko otočje, kjer se je udeležil v imenu predsednika Johnsona umestitve novega filipinskega predsednika Marcosa. Med svojim potovanjem po Aziji se je Humphrey ustavitil tudi na Formozi in v Južni Koreji.

nik končno ni nikak sovražnik, temveč sobrat, čigar mnenje je tudi treba upoštevati.

Vseeno je, ali vodi našo koalicijska ali kakšna druga vladna oblika — vedno se mora večina ozirati v političnem in v gospodarskem življenju tudi na manjšino. S tem pa seveda ni rečeno, da je treba preiti v splošni indiferentizem. V tej zvezi je še dodal nekaj misli o tako imenovanem dialogu (razgovoru) — beseda, ki smo jo zlasti v zadnjem času (ob priliki vesoljnega cerkvenega zbora) pogosto slišali, — in rekel: »Nič ne koristi, če nekdo dialog sicer v načelu prizna, a sam ne mara s svojim sosedom niti govoriti, ker je njegov politični nasprotnik ali ker gre oziroma ne gre v cerkev.«

ŠPORT IN POLITIKA

Kot znano, razburja zadnje tedne avstrijsko javnost, posebno še davkoplačevalce (v nesamostojnih poklicih kot tudi podjetnike in obrtnike), prizadevanje peščice ljudi, da bi bil Dunaj prizorišče prihodnjih olimpijskih iger, t. j. l. 1972. Dolge mesece ni bilo o tem nič slišati niti ni bilo videti kakšnih posebnih tozadevnih priprav, ki bi bile potrebne, vključno temu da so to dunajski mestni očetje že prej vedeli.

Sedaj naenkrat, ko se je zadnji termin za tozadevno prijavo pri olimpijskem osrednjem odboru v Švici vedno bolj približeval, pa so odgovorni (bolje rečeno: neodgovorni!) politiki dunajskega mestnega sveta bili naenkrat za to, da se je treba potruditi, da bodo te igre na Dunaju.

Začela so se posvetovanja tu in tam — v prvi vrsti v dunajskem mestnem predstavništvu in finančnem ministrtvu kot tudi v različnih osrednjih športnih organizacijah. Ugotovljeno je bilo, da Dunaju manjka več izredno dragih športnih naprav, katere so za izvedbo olimpijskih iger nujno potrebne, že obstoječe pa so večinoma že zastarele, torej potrebne temeljite obnove; to vse pa je zvezano z velikimi stroški.

Seveda pa so nekateri neodgovorni možje hoteli spraviti celo zadevo tudi na politično stran in kovati iz tega zase kapital, računajoč pri tem z bližajočimi se parlamentarnimi volitvami (6. marca t. l.). V tej zvezi piše neki znani dunajski dnevnik: »Bližajoči se volilni termin je po vsem videzu odgovorne može v dunajskem magistratu spravil ob zadnji ostanek razsodnosti. Potem ko je zvezna vlada z ozirom na zelo nerazveseljivo državni finančni položaj odklonila prevzem poročstva za izvedbo olimpijskih iger 1972 na Dunaju, si je dunajska uprava nato privoščila edinstveno potezo: poslala je svojega posebnega odposlanca v letalom v Lausanne, kjer naj

SLOVENC

doma in po svetu

Koroška Slovenka - karmeličanska priorica

V Marijinem Celju, znanem avstrijskem božjepotnem kraju, je tudi karmeličanski samostan, kjer v sveti tišini karmeličanke živijo strogo in spokorno življenje, molijo in se žrtvujejo za potrebe krščanskega ljudstva.

V tem karmeličanskem samostanu je tudi koroška Slovenka, ki nosi redovniško ime sestra Marije Agnes. Ta sestra je nedavno postala v tem samostanu priorica. Veselimo se, da je dal našemu slovenskemu narodu na Koroškem Bog tudi take plemenite in globoke duše, ki hodijo po stopinjah sv. Terezije Velike. Naj nam za novo leto izprosijo božjega varstva in zvestobe vsemu dobremu!

Umrli profesor dr. Igor Tavčar

V torek preteklega tedna je umrl po dolgotrajni bolezni dr. Igor Tavčar, redni profesor medicinske fakultete in dolgoletni predstojnik interne klinike ter član Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU).

Rajni profesor dr. Igor Tavčar se je rodil v Ljubljani v znani družini slovenskega pisatelja in politika dr. Ivana Tavčarja 2. novembra 1899. Po maturi se je posvetil študiju medicine najprej v Ljubljani, nato pa v Pragi in Heidelbergu, kjer je leta 1924 promoviral. Prav študij v Heidelbergu je bil odločilen za njegov kasnejši medicinski razvoj in usmerjenost. Za interno medicino se je specializiral na tedaj slavni evropskih klinikah v Zürichu in Dunaju.

Za svoje neumorno delo na medicinskem polju je prejel številna odlikovanja med drugim Organizacije združenih narodov III. stopnje itd. Največje in trajno priznanje za njegovo neumorno medicinsko in pedagoško delo je pa spoštovanje in hvaležnost bolnikov, njegovih bivših učencev in sodelavcev.

Jubilej duhovnika Antona Miklavčiča

V begunskem taborišču v špitalu ob Dravi živi danes še okoli 300 Slovencev. Med temi Slovenci vrši veliko poslanstvo duhovnik Anton Miklavčič, doma iz Podbukovja pri Krki na Dol. Pred drugo svetovno vojno je bil kaplan v Zagorju ob Savi ter Semiču, nato pa je deloval v dušnem pastirstvu v Župniji Vinici in Dolenji vasi.

V špitalnem taborišču je nedavno slavil svoj dušnopastirski jubilej, 15 let, odkar je župnik slovenske župnije v taborišču. Ob tem jubileju so se mu rojaki v taborišču zahvalili za vse, kar je v teh letih dobrega storil za njihov dušni in telesni blagor, spominjali pa tudi vsi tisti po svetu razkropljeni Slovenci, ki so povojna leta preživeli v taborišču špitala ob Dravi ter mu želeli še obilo uspehov in božjega blagoslova v njegovem dušnopastirskem delu.

Slava njihovemu spominu

Ko začnemo novo leto, se spominjamo prijateljev, ki so nas zapustili:

Jožefa Skerbinjeka, Hl. Kreuz am Waasen, Štajerska; č. s. Dinko Režek, Dult, Gratkorn, Štajerska; Adolfa Fink, inšpektor v pokoju, Fürstenfeld, Štajerska. — Naj počivajo v miru!

izroči osrednjemu olimpijskemu komiteju (IOC) sporočilo, da se Dunaj vseeno poteguje za izvedbo olimpijskih iger 1972 na njegovih tleh — vključno vsem neugodnim dejanskim prilikam!«

»PUSTOLOVŠCINA BREZ PRIMERE!«

Tako beremo te dni po avstrijskih časopisih mnenja in kritike v zvezi s potegovanjem Avstrije oziroma Dunaja za olimpijske igre 1972. Pri posvetovanjih o finančnih stroških zanje so namreč razni pristojni organi ugotovili, da bi to povzročilo dodatno obremenitev davkoplačevalcev za nekaj milijard (nekateri govoré celo o osem do deset).

Vsakdo namreč vé, da ta ogromna priredba nikakor ne more biti finančno aktivna, zato se zanje ne potegujejo niti države, ki so finančno »na boljših nogah«, kot pa je Avstrija, kot je n. pr. Švica, Belgija, Holandija, kajti njihovi odgovorni možje oz. politiki si ne upajo s takimi izredno obsežnimi izdatki obremenjevati davkoplačevalce.

Zato je tudi finančni minister dr. Schmitz zavzel odločno odklonilno stališče in prav tako tudi osrednja vlada v svoji zadnji predbožični seji. Zanje se, kot že omenjeno, potegujejo le nekateri socialistični politiki. Nekateri med njimi, ki so sedaj zanje, so bili še nedavno proti. Tako je n. pr. dunajski župan pred tedni izjavil, da je odstranitev škode po poplavih dosti nujnejša in važnejša kot pa izvedba olimpijskih iger. Podobno tudi nekateri drugi! Nekoliko več doslednosti bi res pričakovali od takih odgovornih politikov!

Koroška v noveli, povesti, romanu in drami

(Nadaljevanje in konec)

„Vaša višarska povest „Božja planina“ je že takšna domača, ljudska povest.“

„Literarna kritika, slavista profesorja dr. Rado Lenček (v New Yorku) in dr. Martin Jevnikar (prof. na univerzi v Padovi) sta ji izrekla dobro oceno. Koroški zemlji, koroški zgodovini, koroškemu ljudstvu (a tudi ostalemu zamejstvu) sem vtisnil pečat duhovne veličine. Sodim, da upravičeno.“

„Ali bo „Božja planina“ prevedena v kak tuj jezik?“

„Vsekakor so na Višarjah in njeni zgodbi zainteresirani tudi Nemci in Furlani odn. Italijani, vsaj tisti, ki tako radi zahajajo na Višarje. Zato je v delu tudi prevajanje v nemščino in italijanščino. Nemški prevod mi je obljubil g. nadučitelj Bernard Strauss, ki je svojčas prevajal že Mauserjevega Kaplana Klemena, italijanski prevod pa je obljubil g. župnik Lovro Petričič, ki bo še pritegnil nekega italijanskega profesorja.“

„Tako bo Koroška prikazana z njeno zgodovino in religiozno stvarnostjo pred 600 leti, postala poznana tudi našim sosedom. Ali bo tudi vaš zgodovinski roman „Stoji na rebri grad“ preveden?“

„Ta roman se s svojo zgodbo dogaja 25 let prej. Bi rekel, je nekaj uvod v višarsko zgodovinsko povest. Po nekaterih osebnostih je roman povezan še s povestjo. Tudi prevod romana bi bil koristen, naravnost potreben. Poleti pride na Rebrco izredno veliko izletnikov, predvsem z Dunaja in Nemčije, in me sprašujejo, če se o Rebrci dobi kakšna knjiga, zgodovina ali povest. Tolažim jih, da slovenski dve povesti imamo, nemški pa da sta v pripravi. Kar zveselijo se, da bo izšel tudi nemški „Felsenburg Rechberg“, kakor se bo imenoval prevod romana „Stoji na rebri grad“. Nemški prevod bo iz slovenskega izvornika le izbor, kajti starinskih pesmi se ne bo dalo prevesti.“

„Prav to nas preseneča, gospod komendant, da ste vnesli toliko starinskih in tako značilnih pesmi in molitev v romanu! Kod ste jih le staknili?“

„Roman je, kot uči isti dr. Ivan Pregelj, najbolj razvita in najodličnejša vrsta pripovednega pesništva. Glede poljudnosti se more meriti z romanom le še novela, ki mu je tehnično podobna. Glede estetične vrednosti, umetniške rasti in duhovne vsebine pa mu stoji ob strani — ep, čigar duhovno poslanstvo je roman podedoval. Roman je izrazito pripovedna oblika velike vsebine in širokega obzorja, je zrcalo vsakokratnih gospodarskih, političnih, verskih razmer v življenju, oblikovan svojevrstno po kraju in času in po narodnosti, dozorel v tipih trajne veličine. — Opiraje se na to označbo romana sem svojemu romanu moral in tudi hotel dati časovno obeležje, kulturno obeležje. In pri tem mi je najbolje služil starinski jezik, ki sem ga zajel iz starih knjig. To se pravi, da je za zgodovinski roman treba veliko študija, veliko znanja, veliko obzorja.“

„In v vašem romanu se to očituje. Ze v jezikovnem pogledu je vaš roman kaj zanimiv. Tako ob nastopu Rezijanov, ki so bivali v avtonomni kneževini molžniške opatije in bili sodeležni pri vladanju molžniškega opata temu slovenskemu rodu.“

„Rezijanščina je slovenska govornica, še danes živa. Zapisana je v narodnih pesmih

že pred 100 leti in tudi v posebnem rezijskem katekizmu ali „krščanskem učilu“. Politično avtonomijo, ki so jo uživali Rezijani pod opatom v Molžnici, so uživali tudi ostali zapadni (terski, malinski, nadiževski) Slovenci pod oglejskim patriarhom. Celo svoj parlament (arengo) dolinskih in hribovskih županov so imeli. In to je tista velika vsebina, ki jo mora zabeležiti in obdelati zgodovinski roman. Enako pri Korošcih veliko zgodovinsko stvarnost, kot je bilo ustoličenje prvega Habsburžana vojvoda Otona Veselega, pri katerem je bil navzoč zgodovinar opat Janez Vetrinjski.“

„Gospod profesor, omenili ste kot značilnost romana tudi tipe trajne veličine. Zdi se, da ste jih dokaj posrečenih zajeli.“

„Morda res. Potrudil sem se, da sem prihod in nastop novega oglejskega patriarha Bertranda dostojno in veličastno prikazal. Enako opata Gilberta v Molžnici. Tudi stari čedajski, beneško-slovenski kanonik Petrin bo bravcu ostal v spominu. Podobno koroški prelatje.“

„Pa tudi ženski lik, kot goriška grofica Beatrika, ki je 10 let bila generalni kapitan patriarhove vojske in znala tako navijati snubitvene štrene, ali ponosna ženeška grofica Diemota ali bolehnja in blaga rebrška grofica Agata, ki za njeno zdravje roma mož grof Herman in sin Ulrik na božjo pot v Oglej, so posrečeni liki. Tudi lik in značaj goriške grofične Alete, ki bi jo mati grofica tako rada komu obesila, dečva pa, globoko religiozna, premočrtno stremi in hodi samo za svojim zvišenim ciljem, je kaj simpatičen.“

„Me veseli, da vam ti liki ugajajo. Vsakrteri ima nekaj svojskega, nekaj živ-

ljenjskega tudi pri drugih osebnostih, ki nastopajo v romanu. Nekaterim je bilo potrebno priliti tudi nekaj humorja, da je v romanu tudi kaj svežosti.“

„Verjetno je v slovenskem slovstvu to prvi in edinstveni primer, da nastopa tako posrečeno svetu odtujeni in vendar za svet, svoj kraj tako koristni puščavnik, umetnik Tinac. Kje ste ga le ujeli? Prav tako goriški arhitekt in slikar sjar Mihael Požarel, ki na Koroškem najde svojo življenjsko družico!“

„Takšni tipi so sad mojih profesorskih etnografskih obiskov v Benečijo k toli vernemu ljudstvu, med katerim so nekoč po gorah resnično živeli pobožni in nadarjeni puščavniki. Tudi cerkveni umetniki, slikarji cerkva, so nam znani iz Benečije in z Goriškega.“

„V vašem romanu se tudi ženijo razni gosposki pari. Pa tudi sicer omenjate ženitve celo nedoletnih mladostnikov in mladostnic...“

„V romanu je pač tako, da je srčika ženitev. V tistih časih, pred 600 leti, so večkrat starši izbrali svojim otrokom druge, kot je bil primer z znano koroško vojvodinjo Marijeto Krivousto. O njej in njenem mladem možu, češkem kraljeviču, in o njuni borbi za dedno posest bi se v romanu mogel kar razpisati. Omejil sem se le na poroke v rebrškem okolišču in na poroko goriškega mladega grofa, patriarhovega generalnega kapitana Ivana Henrika ter mlade Habsburžanke Ane z Dunaja. To je bila resnična poroka, vendar s tragiko, da je goriški mladi grof Ivan kmalu umrl, mlada grofica pa odšla domov na Dunaj — v samostan. To je zgodovinsko dejstvo. Tudi nastop roparjev, roparskih vitezov je

Odkrili so dragocen koptski rokopis

Ameriški arheolog George Scanlon je v skromni celici nekega samostana odkril star rokopis v koptskem jeziku. Rokopis obsega sedemnajst barvanih pergamenastih listov, ki so v puščavskem pesku, s katerim je bila celica domala povsem napolnjena, v polnosti ohranili svoj prvotni sijaj in lepoto. Njegovo starost cenijo na deset stoletij, hkrati pa njegova vsebina razkriva marsikaj novega o razvoju krščanstva v Egiptu.

Izredno odkritje »Knjige ur«, do katerega je prišlo v nekaj tisočletij starem samostanu Kasr el Wizz, 16 km južno od kraja Abu Simbel, blizu sudanske meje, predstavlja — po mnenju strokovnjakov za krščansko arheologijo v Kairu edini doslej znani rokopis verskega značaja v okviru koptske civilizacije, ki so ga do danes bili našli v egiptovski puščavi.

Rokopis meri 35 x 17 cm, a strokovnjaki zatrjujejo, da je teh 17 pergamenastih strani brez nadaljnje moč primerjati z znanimi tradicionalnimi freskami in miniaturami

srednjeveške Evrope. Obenem tudi dokazujejo, da je v XI. stoletju t. j. štiristo let po vdoru muslimanske vere v Egipt, v zgornjem delu Nila krščanstvo še močno cvetelo, kot je bilo sicer že slutiti tudi na osnovi odkritij poljske arheološke skupine v Faresu, ki se nahaja na istem področju kot samostan Kasr el Wizz.

LIKOVNA UMETNOST

Našli so sliko Jurija Čulinoviča

Strokovnjaki konservatorskega zavoda za Dalmacijo so v Sibeniku odkrili sliko matere božje z otrokom (na lesu), delo znanega renesančnega mojstra Jurija Čulinoviča, rojenega v Skradinu pri Sibeniku. Njegove umetnine hranijo francoske, italijanske, nizozemske, angleške in ameriške galerije. V Jugoslaviji so pa zdaj prvič odkrili Čulinovičevo delo. Sliko je odkupil šibeniški mestni muzej; trenutno je pa v restavratski delavnici konservatorskega zavoda za Dalmacijo v Splitu.

Dmitrij Šostakovič sklada opero „Tihi Don“

Budimpeštanska opera je uprizorila »Katarino Ismailovo«, opero znanega sovjetskega skladatelja Dmitrija Šostakoviča. Za to slovesnost je skladatelj prišel v Budimpešto. Ob prihodu je rekel, da sklada opero »Tihi Don«, po istoimenskem romanu Mihaila Šolohova. Šostakovič upa, da bo delo lahko dokončal do novembra letos. Rekel je, da je skladanje te opere ogromna stvar in da ga vsega zaposluje. Libreto obsega predvsem

snov tretje in četrte knjige velikega Šolohovega romana.

SOMERSET MAUGHAM POKOPAN

Zaro s pepelom nedavno umrlega angleškega književnika Somerset Maughama so položili v katedralo v Canterburyju. Na kraljevski šoli ob katedrali so vzdali napis »Somerset Maugham 1874—1965«. Na tej šoli je Maugham učil od leta 1885 do 1889.

zgodovinsko dejstvo. Zadeva pisatelja pa je, da po svoji umetniški in psihološki intuiciji zagradi tiste momente, ki zasnovi umetniško služijo.“

„Ali bo vaš široko zasnovani in v slovensko soseščino, do Ogleja in Dunaja segajoči zgodovinski roman mogel priti na filmsko platno?“

„Zastavili ste mi preveliko vprašanje. Vendar ni izključeno, da bi avstrijski film, ko bo predložen nemški prevod, ne segel tudi po takšnem gradivu. Habsburžanov se ne bodo smeli bati... Pa saj se jih tudi jaz nisem bal in jih le kot zgodovinske faktorje omenjam.“

„Ali ste, g. profesor, objavili tudi kaj novel? Ali jih morda imate kaj za objavo pripravljenih?“

„Novela po svojem imenu pomeni „novico“. Bila je prvotno preprosta zgodbica, potem pa se je razvila v pripovedno pesem ali v poetično povest. Novel kot literarnih stvaritev je več vrst. Navadno vsebuje ljubezenski dogodek, napet, zanimiv, razplet pa pride nepričakovano. Ali vsaj konec je tak. Novele navadno niso dolge, morajo pa biti tudi daljše. No, tudi v noveli sem ustvarjal. Tri novele sem objavil v knjigi, ki ima naslov „Z rodne zemlje“. Izdana je bila leta 1951. Prva novela je posvečena moji ožji domovini na Štajerskem in se glasi „Cvetje pod križem“, druga je z Gorenjske in se glasi „Očnice pod Triglavom“, tretja pa je koroška in ima naziv „Korotan v krčih“. Ta je že prevedena v francoščino. V njej sem ovekovečil škocijanskega župnika Vinka Poljanca. Od novel, ki še niso izšle v knjigi, vendar so bile objavljene v „Veri in domu“ sta svojski: „Božja pot za sina“ ter „Vanca s Klanca“. Pa tudi koroški „Junaki“, „Mrzle vode“, ki sem jih v Našem Tedniku - Kroniki objavil v odlomkih, so po svoji dokumentarnosti krepki. To je snov iz zadnje vojne.“

„Kot je znano, ste iz zadnje vojne zajeli še drugo tematiko. Ali ne?“

„Ne samo domače skrivače v bunkerju, tudi vojne deportirance s Poljskega in iz Ukrajine, ki so jih privlekli na Koroško, sem vpletel v trda in težka dogajanja na Koroškem. Dozorel mi je dvodelni medvojni koroški roman z naslovom „Med brati“. Objavil sem ga v „Družini“ in ga je po urednikovi sodbi bralo preko 300.000 ljudi. Roman se dogaja pri Jogrovih v Mali vesi v Škocijanski župniji. Očeta Jogra, Miha Kačnika, so nekateri že prijemali, kdaj je postal Primož Zagajšek, ker je z ženo, hčerjo učiteljico in sinom Markom ter Poljakinjo Natalijo Kowalevsko glavni junak romana.“

„Ali ste še kod drugod tako nazorno, tako plastično nakazali svoje junake?“

„Da, tudi v svoji rodni vasi na Štajerskem. Napisal sem napet roman, ki se godi le tri dni sredi maja 1941, takoj po nacističnem vdoru. Naslov sem mu dal „In hrumela je Drava“. S tem romanom sem ožigosal narodno odpadništvo, na visoko pa dvignil značaje, ki jim je materina beseda in narodna čast življenjska vrednota.“

B. L.

DARILO DUNAJSKEGA ESPERANTSKEGA MUZEJA

Dunajski esperantski muzej je podaril mednarodnemu esperantskemu letovišču v Primoštenu pri Sibeniku 70 knjig. Mednarodni esperantski odbor v Primoštenu je sklenil, naj se imenuje knjižnica po Hugu Steinerju, znanem avstrijskem esperantistu in ustanovitelju ter dolgoletnem direktorju dunajskega esperantskega muzeja. Knjižnico v Primoštenu bodo uporabljali esperantisti, ki hodijo v ta kraj na poletni oddih.

V celovškem Mestnem gledališču bodo ponovili v torek, 11. in v soboto, 15. januarja opero „Ariadne auf Naxos (Ariadna na Naksosu) Richarda Strauša; besedilo je napisal Hugo von Hofmannsthal.

Glasbeno vodstvo in inscenacijo je pripravil Günther Lehmann, ki je po ocenah strokovne kritike postavil na operne deske uvaževanja vredno predstavo. Orkestru in pevce solistom ter ostalim v operi sodelujočim umetnikom je bil zanesljiv dirigent. Günther Lehmann se je tokrat prvič predstavil tudi kot režiser. Prav pri tem delu, ko vsaki kretnji na odru ustreza enaka spremljava orkestra, je ta spojitev dirigenta in režiserja v eni osebi prav dobrodošla.

Junakinja in središče predstave je Barbara von Leichsenring, katere Ariadna ostane poslušalcem te opere še dolgo v spominu. Njen sopran je blestel pri premieri prav tako kot pri ostalih reprizah.

Na sliki vidimo od leve proti desni tri sodelujoče operne umetnike v stvaritvi „Ariadna na Naksosu“: Günther Kropf (Scaramuccio), Franz Pachter (Truffaldin) in Mansoureh Ghsari kot Zerbinetta.

V znamenju koncila

Veličastno zborovanje mož-zastopnikov
devetih dekanij

Minulo nedeljo — na praznik Jezusovega imena — se je zbralo v Mohorjevem domu v Celovcu okoli 150 mož-delegatov iz 60 far, da v večurnem zborovanju prouči nove naloge katoliškega moža v fari v smislu koncilskih smernic. Popoldanskemu delu je prisostvovalo tudi okoli 40 duhovnikov.

Zborovanje se je pričelo s sv. mašo v Mohorjevi kapeli. Daroval jo je v sodobni liturgični obliki g. kanonik Zechner, ki je imel vmes nagovor o Kristusu, središču vsega javnega in zasebnega življenja v Cerkvi. V dvorani, ki se je tokrat izkazala premajhna, so nato po uvodni pesmi sledili kratki govori o bistvu Cerkve po koncilskih smernicah, o fari kot celici bogočloveškega telesa Cerkve in o udejstvovanju katoliškega moža v fari. Težišče zborovanja pa je bilo na sledečem razgovoru, ki se je živahno razvijal, četudi se je nekoliko čutilo, da se bo treba modernemu načinu dialoga, kot ga uči koncil, šele privaditi.

Popoldne se je zborovanja udeležil tudi prevzvišeni nadpastir dr. Köstner, ki je v slovenski in nato nemški besedi jasno začrtal koncilске smernice glede apostolata mož v fari. Spet je sledil razgovor, tokrat že živahnejši, nakar sta po konkretnih sklepih zborovanja molitev in nato še pesem celotnega zbora mož in duhovnikov zaključili lepo uspelo zborovanje.

SELE

(Igra »Plavž«)

Nekako samo ob sebi umevno je že, da je na Stefanovo pri nas igra. Letos so igralci prosvetnega društva ponovili dramo »Plavž«, ki so jo 8. decembra uprizorili v Mestnem gledališču v Celovcu. Bolj kot v Celovcu so se igralci doma vživeli v svoje vloge in so jih odlično podali, posamezni in v skupinah. Tudi prizorišče je bilo mikavno. Udeležba je bila zelo številna, med gledalci smo opazili poleg drugih sosedov tudi Plajberžane. Vsi so napeto sledili poteku zgodbe in odhajali zadovoljni nad kulturnim užitkom.

Vsa čast vrlim igralcem in prošnja: kmalu spet kaj!

Podjanski četrtkov večer

bo 13. jan. pri Šoštarju
v Globasnici.
Začetek ob 20. uri.

Zadružniki in prosvetarji prisrčno
vabljeni!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 9. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 10. 1.: 14.15 Poročila. (Vremenska slika; objave). — Kaj smo pripravili? (Napoved sporeda slovenskih oddaj). — Športni mozaik. — Kaj praviš k temu? (Kritično razmišljanje o svetu in ljudeh). — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 11. 1.: 14.15 Poročila. (Vremenska slika; objave). — Iz zdravnikove beležnice. — Beremo za vas — M. Turnšek: Stoji na rebri grad. 3. (Koroški zgodovinski roman). — SREDA, 12. 1.: 14.15 Poročila. (Vremenska slika; objave). — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 13. 1.: 14.15 Poročila. (Vremenska slika; objave). — Žena in dom. — Malce vremenoslovja (1.). Zračni pritisk. — PETEK, 14. 1.: 14.15 Poročila. (Vremenska slika; objave). — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. (Domače novice). — Cenkev in svet. — Beremo za vas — M. Turnšek: Stoji na rebri grad. 4. (Koroški zgodovinski roman). — SOBOTA, 15. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. (Voščila).

DARUJTE
ZA VISOKOŠOLSKI DOM

Korotan

Pri nas na Koroškem

Koroška dijaška zveza praznovala petletnico

Dne 29. decembra 1965 je Koroška dijaška zveza praznovala petletnico svojega obstoja. Predsednik KDZ g. Filip Warasch je pozdravil med precejšnjim številom dijakov in študentov predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev g. dr. Valentina Inzka, ravnatelja Slovenske gimnazije, dvornega svetnika dr. Tischlerja in predsednika Krščanske kulturne zveze g. dr. Zablatnika.

Dopoldne se je vršil seminar pod vodstvom predsednika visokošolske veje Koroške dijaške zveze g. Habernika.

G. ravnatelj dr. Tischler je v svojem govoru posegel v preteklost. »Prvo desetletje po drugi svetovni vojni je bilo za slovensko manjšino desetletje osebnih napadov in razdorov, leta 1955 do 1965 leta skupnih uspehov. Koroški Slovenci smo dokazali s Slovensko gimnazijo, da smo še sposobni močnejših podvigov«, je dejal govornik. Gospod dr. Tischler je poudaril važnost sheme 13 drugega vatikanskega koncila za manjšine.

Po kratkem pogledu na razmere in številčnost slovenskega dijaštva, slovenskih dijaških domov in slovenske inteligence pred 2. svetovno vojno sploh, je ravnatelj slovenske gimnazije prikazal navzočim današnje, mnogo bolj vesele razmere. Prva dolžnost članov organizacij je temeljit študij, nadaljnja dolžnost pa zadeva slovenske konverzacije,« je poudaril dr. Tischler.

Zastopniki Kluba slovenskih študentov v Ljubljani

Med 20. in 22. decembrom 1965 se je mudila na povabilo Zveze mladine Slovenije, delegacija Kluba slovenskih študentov na Dunaju pod vodstvom predsednika kluba Marije Erlach v Ljubljani. Razgovarjali so se o zadevah kluba ter življenju in predvsem o kulturnem udejstvovanju ljubljanskih študentov. Razgovori so potekali v domačem vzdušju in doprinesli k medsebojnemu razumevanju.

V ponedeljek, 20. decembra 1965, so se predstavniki KSS ogledali v Slovenskem narodnem gledališču Cankarjevo komedijo »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«.

Naslednji dan je delegacija obiskala predsednika komisije za manjšinska, izseljenska in zamejska vprašanja pri Izvršnem svetu. Predsednik je pokazal veliko zanimanje za težnje Kluba slovenskih študentov na Dunaju.

Zanimivi in koristni so bili tudi razgovori s predstavniki študijskega kulturnega umetniškega društva »Akademik« SKUD. Ta združuje v sebi pet različnih skupin. So to: znani pevski zbor »Tone Tomšič«, folklorna skupina »France Marolt«, gledališka skupina, študentski plesni orkester in Jazz ansambel »Ad hoc«. Zbor »Tone Tomšič« in

Ob deklški božičnici

Nič me ni iznenadilo povabilo gospoda župnika, da bi se tudi letos, kakor že toliko let po vrsti, udeležila deklške božičnice med radiškimi dekleti. Ker sedaj ni več tako težko priti v snegu tja gor na sončeno Radiše, sem se kar hitro odločila.

Letošnja božičnica je bila pripravljena zlasti po prizadevanju visokošolke Neži Pisjak. Več kot desetkrat sem imela priložnost prisostvovati tej lepi deklški družbi na Radišah. Vsako leto mi je bila tudi dana možnost navzočim kaj povedati. To sem rada storila tudi letos.

Kako poteka taka božičnica smo na tem mestu že pred leti lahko brali. Zato le o letošnji nekaj. Vsekakor zelo razveseljivo in pohvale je vredno, da se dekleta zbero eno popoldne med božičnimi prazniki okrog svojega gospoda župnika, kjer je prilika se kaj več pogovoriti in povedati, kakor le v cerkvi. Kaj takega bi se dalo napraviti tudi v drugih farah oziroma vaseh.

Po blagoslovu v farni cerkvi so se zbrala v prijaznem Lampichlerjevem domu ob božično okrašenih mizah dekleta iz Radiš in okoliških vasi. V kotu je stalo božično drevesce in pod njim darila, ki si jih pripravijo dekleta druga drugi, na mizi med svečkami pa v jaslicah Jezušček.

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentin Inzko je zbranim prikazal delovanje, probleme, uspehe in neuspehe Narodnega sveta. Poudarjena je bila s strani govornika potreba ideološke opredeljenosti posameznikov in političnih strank.

Po obeh predavanjih se je razvila živahna diskusija. Vsi navzoči so prišli do prepričanja, da je krvavo potrebno delo na podeželju — v naših vaseh in posebno še med mladino.

Po diskusiji je spregovoril predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Pavle Zablatnik. V svojem kratkem referatu je nakazal možnosti, ki se nudijo dijaku pri sodelovanju v prosvetnih društvih v domačih krajih.

Popoldan se je vršil izredni občni zbor, ki je preračeval nova pravila. Ta so bila slednjič tudi odobrena.

Za občnim zborom se je pričela skromna akademija. Predsednik KDZ Filip Warasch je pozdravil ob začetku vse goste, posebno še predsednika dunajskih Čehov, gospoda Karla Hansemanna.

Hrvatski akademski klub in SKAD iz Gorice sta KDZ poslala brzojavne čestitke. V slavnostnem govoru je podpredsednik KDZ, gospod Grlic med drugim tudi dejal: »Ne smemo biti podobni tistemu, ki stoji na bregu reke in gleda, kako se prijatelji potaplja, češ jaz sem na suhem, jaz sem Slovenec,

folklorna skupina »France Marolt« pripravljata trenutno turnejo po Koroški.

V uredništvu lista »Tribuna« se je delegacija seznanila s težavami slovenskega študentskega lista. Klubaši so ob tej priliki bili naprošeni za poročilo iz življenja manjšine. Sicer poroča tisk v Sloveniji v zadnjem času več o slovenski manjšini na Koroškem, pač pa ne seznanja slovenske javnosti o problemih študirajoče mladine na Koroškem in na avstrijskih univerzah.

Z ogledom kulturnih in športnih ustanov so zaključili člani delegacije Kluba drugi dan obiska v Ljubljani.

V sredo, 22. decembra 1965, je predstavnik KSS sprejel predsednik Zveze mladine Slovenije g. Tone Florjančič. Razgovarjali so se o večji udeležbi članov KSS na mednarodnih seminarjih ZMS (Zveza mladine Slovenije), o počitniških bivanjih v Rovinju in Ankaranu, ter o možnosti udeležbe smučarskih tečajev v Sloveniji. S strani predstavnikov KSS je bila izražena želja, naj bi se oglasili slovenski univerzitetni profesorji in študentje v klubu, ako pridejo na Dunaj.

Ta obisk delegacije Kluba slov. študentov na Dunaju je bil prvi korak k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in razumevanju. M.

moj prijatelj pa se je narodu odtujil.« Spregovoril je tudi o 12. juliju 1964. Nadalje je rekel: »Na tem mestu naj omenim, da bi brez pomoči slovenskih osrednjih katoliško usmerjenih organizacij ter brez pomoči posameznikov KDZ nikoli ne dosegla tega ugleda. Radi so nam svetovali ter nam predavali, če smo jih za to prosili. Seveda nas srečujejo tudi finančne zadrege, toda videli smo že večkrat pripravljenost slovenskih rojakov, ki so nam v teh stiskah radi pomagali.

»Dragi prijatelji, težak je bil začetek, kajti veliko je bilo nasprotovanja, veliko težav. Toda čim večje so bile težave, tem bolj smo zgrabili za delo in vedno bolj smo se zavedali, da nas ni priklepalo le to na organizacijo, kar je le-ta nudila, ampak posebno še to, kar smo zanjo naredili. Nismo pričakovali plačila nikoli, kajti največje plačilo so bili uspehi.« Koroške dijaške zveze.

»Treb pa je, da nekje izpovemo tudi napake.« je dejal govornik. »katerih seve v nobeni organizaciji ne manjka. Ena napaka je pri KDZ, ki jo bo treba na vsak način popraviti: KDZ je premalo povezana s podeželsko mladino in s podeželjem sploh. Pomisliti moramo, da tvori vendar podeželje in tamkajšnja mladina večino našega na-

Naše prireditve

Šmihelska dekleta uprizorijo v nedeljo, 9. januarja, ob pol osmih zvečer pri Šoštarju v Globasnici igro

VESTALKA

Vabljeni ste vsi.

Slovensko prosvetno društvo »Danica« v Št. Vidu v Podjuni priredi v nedeljo, 9. januarja 1966, ob pol treh popoldne pri Voglu v Št. Primožu SPEVSKI KONCERT.

Sodelujejo: mešani zbor, moški oktet in trio »Korotan«.

Vsi iskreno vabljeni.

VABILO

Farna igralska skupina v Zvabeku priredi v nedeljo, dne 9. januarja 1966, ob pol treh popoldne v farni dvorani dramatično igro v petih dejanjih Antona Medveda

»ČRNOŠOLEC«

Vsi lepo vabljeni.

rodnega življa, vrhu tega pa z gotovostjo lahko rečemo, da je le-ta najbolj izpostavljena ponemčevanju. Moramo si biti na jasnem, da smo mi tisti, ki naj nekda postane vodilni v narodnem delu, torej voditelji slovenskega ljudstva na Koroškem. Ostali pa bomo generali brez armade, če ne bomo poskušali navezati že danes stikov z mladino, ki si morda sama le težko pomaga, ki bi pa s pomočjo dijakov veliko dosegala in se zavedala svoje narodnosti. Vse naše sile bo treba zastaviti, da bomo dosegli in zagotovili naš prirastek ter prirastek slovenski gimnaziji. Treba je, da vplivamo na naše ljudi, da se bo več naše mladine učilo slovenščine v ljudski šoli. Tu je treba osebnih stikov in mislim, da bi se tudi to posrečilo, če bi sistematično zasledovali ta cilj. V bodočnost bo treba iti s to mislijo: Na podeželju je naše ljudstvo, tam je naše delo«, je zaključil Matevž Grlic.

K petletnici obstoja sta KDZ čestitala kot prva gospod ravnatelj dr. Tischler, pliberški podžupan in nosilec liste »Koroška volilna skupnost« pri zadnjih volitvah, gospod Mirko Kumer, ki je spregovoril o delu dijakov in študentov med obema vojnama in naštel poklice, ki so za obstoj manjšine sila važni. Izkazalo se je, da še vedno potrebuje manjšina za narod in vero vnetih duhovnikov. Potrebne pa so nam učiteljice in učitelji, upravni uradniki, občinski tajniki in sodniki, ki obvladujejo oba deželna jezika. Predsednik NSKS, ki je ravno tako čestital KDZ k petletnici, je pozdravil jasni svetovni nazor in usmerjenost zveze in spregovoril o važnosti navezanja stikov s podeželsko mladino, ki jo morajo organizirati člani KDZ.

Gospod dr. Pavle Zablatnik se je dijakom zahvalil za dosedanje kulturno delo med koroškimi Slovenci, čestital k uspešnim prireditvam in prosil zvezo za nadaljnjo tesno sodelovanje s Krščansko kulturno zvezo.

Veliko je storila KDZ v primeroma kratkem času. Naloga, ki zvezo še čakajo, so ogromne. Z vso silo se bo morala zavzeti za slovensko konverzacijo svojih članov, za upostavitve vezi s podeželsko mladino in za delo po naših vaseh. Uspehi pa se bodo dali doseči pri KDZ kot doslej le z največjim idealizmom.

nijo in širijo. s. G.

Les in celuloza v avstrijski trgovini

Avstrijske žage zahtevajo izvozne nagrade

Avstrijski trgovinski minister proučuje sedaj predlog avstrijske žagarske industrije, da se vključi tudi izvoz rezanega lesa med izvozne nagrade, ki jih prejema že druge veje avstrijske industrije. Izvozniku bi v nagrado povrnili prometni davek v iznosu od 2,6 do 2,7 odst. in 2,55 odst. Ker znaša trenutna vrednost izvoza rezanega lesa nekaj nad 2,7 mil. kubičnih metrov, bi avstrijski fiskus s tem izgubil na dohodkih okoli 72 mil. šil.

Kot razlog za uresničenje teh želja opozarja žagarska industrija predvsem na močno nazadovanje izvoza rezanega lesa od leta 1960 dalje. Medtem ko se je skupni uvoz držav odjemalk povečal in so Švedska, Sovjetska zveza, Češkoslovaška in Poljska lahko povečale izvoz svojega lesa, je avstrijski izvoz od leta 1960 v višini 3,35 mil. kubičnih metrov nazadoval na 2,73 mil. kubičnih metrov v letu 1964. Izvozna povračila pa bi konkurenčno sposobnost na inozemskih tržiščih okrepila.

Žagarska industrija opozarja dalje, da so od leta 1952 dalje zopet številni polizdelki in surovine deželni izvoznih nagrad, med temi na primer tudi drva za kurjavo, ne pa rezani les.

Avstrijska žagarska industrija se nadalje ukvarja s preiskavo strukture stroke, ki jo vršijo glede na sestavek evropske gospodarske komisije za les, ki bo v Zenevi jeseni 1966 glede integracije lesnega gospodarstva, to se pravi glede povezave vseh faz lesnega gospodarstva od gozdarstva do končne proizvodnje. V Avstriji bodo najprej ugotovili, v kateri meri so žagarski obrati združeni z drugimi obrati lesnega gospodarstva ali s področji drugih strok, na primer gostinstev, prevoznih podjetij ali trgovskih podjetij.

S tem bodo dobili tudi jasno sliko o resničnem izkoriščanju zmogljivosti avstrijskih žag. V tej smeri gre Avstrija svojo posebno pot, kajti druge članice Evropske gospodarske komisije niso v tem napravile še nobenih korakov. Zadevno poročilo bodo, kot upajo, lahko predložili do poletja 1966.

Manj avstrijskega lesa za Madžarsko

Izvoz avstrijske rezane jelovine na Madžarsko stalno upada. Medtem ko je Avstrija v prvih treh četrtletjih 1964 dobavila Madžarski še 16.250 kub. metrov, so te dobave v istem obdobju tekočega leta padle na 13.400 kub. metrov. V avstrijsko-madžarski trgovinski pogodbi predvideni kontingent rezane jelovine od 45.000 kub. metrov torej tudi letos še daleč ne bo izkoriščen. Podobno je z jamskim lesom.

Vzrok nazadovanja je konkurenca sovjetskega lesa na Madžarskem; tako da ima zdaj Madžarska toliko lesa na voljo, da lahko nastopa kot izvoznica lesa. Značilno za razvoj je, da novi trgovinski dogovor z Avstrijo predvideva tudi dobave madžarske hlobovine.

Evropske tovarne celuloze v stiski

Evropsko celulozno industrijo zajema vedno večja prodajna kriza. Sedaj je ta kriza zajela tudi Avstrijo; prvi znaki so se pojavili že v poznem poletju, zdaj pa se je ta razvoj še ojačil. Izvozne cene so v teh mesecih nazadovale za 5 do 7 odst. Že v prvi polovici tekočega leta so od celotne avstrijske proizvodnje, ki je znašala 272 tisoč ton, izvozili 72.000 ton v tujino, v glavnem v Zahodno Nemčijo in Italijo.

Kriza je povzročila povečanje proizvodne zmogljivosti v Skandinaviji, pa tudi v Franciji in Vzhodni Evropi, istočasno pa se ni povečala ustrežna potreba. V Skandinaviji je sedaj vskladiščenih 900.000 ton neprodane celuloze, od tega samo na Švedskem 600.000 ton.

Položaj zaostrejuje poskusi proizvajalcev ob severnem Vzh. morju, da se znebijo svojih zalog še pred zimo, preden prepreči led prevoz po morju. Pri tem ponujajo blago po cenah, ki so še mnogo pod skrajno znižanimi evropskimi cenami. To nižanje cen pa ima za posledico, da so potrošniki do skrajnosti omejili nakupe, ker čakajo še na nadaljnje padanje cen.

Tudi na področju tekstilne celuloze ni položaj razveseljiv. Borba za velika naročila Sovjetske zveze, Združenih držav, Južne Afrike in nekaterih področij Daljnega vzhoda je dovedla do tega, da proizvajalci prodajo le po cenah, ki pomenijo že izgubo. Za prihodnje leto napovedujejo prav kritično zaostritev.

Pomanjkanje stavbnega lesa

Odbor Evropske gospodarske komisije za les v Zenevi je objavil poročilo, iz katerega izhaja da se evropski primanjkljaj stavbnega lesa hitro veča. V letu 1944 je ta primanjkljaj dosegel že 32 milijonov kubičnih metrov hlobovine (pri čemer je preračunan na hlobovino tudi ves predelan les) v vrednosti 1,2 milijarde dolarjev. Proti letu 1963 pomeni to povečanje za 27 %. Ta velikanski primanjkljaj so krili z uvozom predvsem iz Sovjetske zveze, iz Kanade in iz tropov. Skoraj 13 milij. kubičnih metrov so uvozili v obliki hlobovine, vse drugo v obliki lesnih izdelkov.

Letos manj avstrijskega lesa v Italijo

Letošnji celoletni avstrijski izvoz mehkega rezanega lesa bo vidno prekosil lanskega kljub ostri konkurenci ruskega, skandinavskega in kanadskega lesa. Od januarja do

Elektrogospodarstvo Avstrije, Italije in Jugoslavije

Nedavno je bilo na Dunaju zasedanje regionalne skupine za koordinacijo proizvodnje in prenosa električne energije med Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo SUDEL. Zasedanje je vodil glavni ravnatelj Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva inž. Radivoje Markovič. Med drugimi so zasedanju prisostvovali osrednji ravnatelj ENEL dr. Pietro Facconi, ravnatelj beneškega področja ENEL dr. Giovanni Zambler, glavni ravnatelj Avstrije elektrogospodarske d. d. inž. Franz Hintermayer, ravnatelj Inštituta za električno gospodarstvo v Ljubljani inž. Večoslav Korošec in drugi.

Dnevni red zasedanja je obsegal poročila o energetskem položaju, kakor se razvija letos in kakor ga pričakujejo prihodnje leto, o posledicah poplav v avgustu in septembru letos, o delu pododbora za hidraviliteto ter pododbora za proučevanje paralelnega pogona, o delu strokovnih skupin evropske Unije za koordinacijo proizvodnje in prenosa električne energije in drugo.

Udeleženci so poročali o gradnji novih elektroenergetskih objektov v Avstriji, Jugoslaviji in Italiji, pri čemer so italijanski predstavniki med drugim poročali, da je v termoelektrarni v TRŽIČU že začel obratovati prvi agregat z močjo 165.000 kW in da je tudi daljnovod do PADRIČ z napetostjo 220 kV že zgrajen ter zdaj čaka na povezavo z jugoslovanskim omrežjem iste napetosti.

V Jugoslaviji so letos začele obratovati hidroelektrarne Globočica na Črnem Drimu, ki bo izkoriščala Ohridsko jezero kot akumu-

konca septembra so Avstriji izvozili 2,098 milijona kubičnih metrov mehkega rezanega lesa (proti 2,039 mil. v istem razdobju lani).

Največ lesa gre v Italijo, ki je v omenjenem obdobju uvozila 1,1 milijona kub. metrov ali 52,4 odst. vsega avstrijskega lesnega izvoza (v prvih 9 mesecih 1964 pa je uvozila 1,205 mil. kub. metrov ali 59,1 odst. V primeri z ustreznim razdobjem preteklega leta se je italijanski uvoz znižal za približno 105 tisoč kub. metrov, in sicer prvenstveno zaradi krize v gradbeni stroki. Sicer pa je jel konec septembra spet polagoma rasti: septembra je znašal 133 tisoč 604 kub. m, oktobra pa se je povzpela na 149.000 kub. metrov.

Avstriji so mišljenja, da bo italijanski uvoz njihovega mehkega lesa lepo napredoval pozimi in spomladi (1966).

Predstavniki češkoslovaškega lesnega podjetja »Ligna« iz Prage je glede lesne izmenjave z Italijo naglasil, da bo Italija v prihodnjem letu prav gotovo povečala uvoz rezanega lesa iz Češkoslovaške.

lacijo, Senj in Dubrovnik ter toplotna Beograd s skupno močjo 523.000 kW. Daljnovodov z napetostjo 220 kV je bilo letos zgrajenih 627 km. O gradnji hidroelektrarne Djerdap na Donavi so poročali že lani.

V Avstriji gradijo med drugim hidroelektrarno Bistrica v Rožu z močjo 80.000 kW, Wallsee na Donavi z močjo 200.000 kW ter več drugih elektrarn.

Ker se predsednik SUDEL voli za dve leti ter je bil sedanji predsednik inž. Markovič izvoljen za obdobje dveh let, in to na zasedanju SUDEL v Ljubljani konec aprila 1964, mu mandat to leto poteče ter bo s 1. majem 1966 prevzel predsedniško mesto Avstrijec inž. Hintermayer, inž. Markovič in inž. Marin pa postaneata podpredsednika.

Prihodnje zasedanje SUDEL bo v Rimu konec novembra 1966. Medtem časom se sestane spomladi prihodnjega leta v Ljubljani.

MLEKARSKI KONGRES BO V MÜNCHENU

XVII. mednarodni mlekarški kongres bo od 4. do 9. julija 1966 v Münchenu. Pravijo, da bo kongres prekosil vse dosedanje; baje se ga bo udeležilo nad 5000 strokovnjakov iz 60 dežel. Za to je več razlogov. Predvsem ima München ugodne prometne zveze, obiskovalci pa bodo lahko videli marsikaj vzpodbudnega v nemškem mlekarstvu, ki je gotovo med prvimi na svetu. V okviru kongresa bo tudi mednarodna razstava mlekarških strojev in pripomočkov.

Prosveta ogreva in plemeniti

(Nadaljevanje s 1. strani)

V podrobnem poročilu, ki so ga nato podali na občnem zboru zastopniki naših društev in kulturnih skupin Farnne mladine, se nam je nudila lepa, zelo razveseljiva slika bogatega kulturnega dela. Odru mladje so bile na občnem zboru izrečene še posebej ob jubileju 50. odrske prireditve iskrene čestitke. Odbor je vzel z veseljem na znanje, da gradi in ureja režiser Odra mladje Erik Prunč v Celovcu nov odrski laboratorij.

V zelo razgibani diskusiji so nato izdelali prosvetni delavci smernice za prosvetno delo v prihodnjih mesecih. Prišlo je do vrste sklepov. Na prosvetnega ministra dr. Piffel-Perčevića je naslovil občni zbor vlogo, v kateri opozarja na težave v zvezi s popoldanskim poukom na slovenski gimnaziji. Hkrati izraža pričakovanje, da se bo začelo čimprej z gradnjo lastnega poslopja za našo gimnazijo.

Sklenjeno je bilo tudi zahvalno pismo slo-

venskemu episkopatu, ki se je na koncilu z drugimi koncilskimi očetmi zavzel tako uspešno za življenjske pravice koroških Slovencev.

Volitev odbora

Po razrešnici staremu odboru so sledile volitve. Vloženi sta bili dve listi. Z večino glasov so bili potrjeni sledeči odborniki:

Predsednik: prof. dr. Pavle Zabltnik
1. podpredsednik: dr. Valentin Inzko
2. podpredsednik: dr. France Vrbinc
tajnik: Nužej Tolmajer
tajnikov namestnik: učitelj Marko Hafner
blagajnik: Lojz Gregorič
blagajnikov namestnik: gđc. Milka Hartman
Odbornika: Vinko Zaletel in Anton Gallob
Nadzorni odbor: dvorni svetnik, ravnatelj dr. Joško Tischler in dekan Kristo Srienč
Razsodišče: župnik Matevž Nagele in dr. Reginald Vospernik.

Pomoč ameriških Slovencev vzhodnim Tirolcem

Pred 20 leti se je mnogo slovenskih rojakov zateklo v kraje Vzhodne Tirolske, kjer so bili gostoljubno sprejeti kot reveži, ki so morali zapustiti svoje domače kraje. Koliko pomoči so takrat dali okoliški ljudje taboriščnikom v kraju Peggetz pri Lienzu!

Danes taborišča ni več in veliko takratnih slovenskih beguncev je v Ameriki. Ko je bila nedavno Vzhodna Tirolska prizadeta vsled poplav, so za to zvedeli Slovenci v Ameriki in so naredili med seboj zbirko za preizkušane Tirolce. Nabrali so kar 714 dolarjev in jih nakazali deželnemu poslancu Reinholdu Unterwegerju. Ta poslanec je pred leti stalno prosil Tirolce za pomoč slovenskim beguncem. Za letošnji božič so mu

Slovenci, ki se hvaležno spominjajo tirolske pomoči pred leti, spet poslali novo zbirko, da z njo pomagajo tistim, ki so najbolj prizkušani.

Veseli smo tega dejanja ameriških Slovencev, saj kaže hvaležnost našega naroda tistim, ki mu pomagajo v stiski. Prepričani smo, da bo koncilski duh sprave in krščanske ljubezni prevzel vse tiste, ki se imajo za katoliške, pa ne nehajo delati ovir, da bi se naši otroci ne učili svojega materinega jezika. Duh koncila je duh ljubezni in duh spoštovanja vsega dobrega, kar ima kak narod. Duh koncila je duh sožitja. Tirolci so to miselnost po vojni v veliki meri pokazali in ameriški Slovenci so na njihovo dobroto sedaj odgovorili z enako dobroto.

Za tiskovni sklad so darovali:

Woschitz Hubert, Spittal ob Dravi 100.— šil.; V. J., Hodiše 100.— šil.; Urbanc Anton, Caracas, Venezuela 80.— šil.; J. V., Hodiše 65.— šil.; Partl Genovefa, Bistrica v Rožu 45.— šil.; Lesjak Janez, Podgora 25.— šil.; Arčnik Friderih, Windsor, Canada 1.— doi. Stare Franc, Tristach, 40.—; Roblek Eva, Belovče, 30.—.

Po 20.— šil.: Zermot Mihael, Nikolsdorf; Kos Antonija, Einöde; Skitek Helena, Lavamünd; Obiltschnig Agnes, Šmarjeta v Rožu; Hofer Anastazija, Prosoviče; Papala Teodor, Marija na Zilji; Karl Marija, Belovče; Pipp Marija, Bistrica na Zilji; Pipp Johan, Bistrica na Zilji; Galob Anton, Zagorje; Valentinič Uršula, Malošče; Wutti Franc, Ločilo; neimenovani, Zgornji Kot, Sele; Mak Gregor, Srednji Kot, Sele; Dovjak Andrej, Srednji Kot; Uznik Erik, Sele; Uznik Marija, Borovnica, Sele; Mautz Jožef, Sele; dr. Travnik Valentin, Borovlje; Prunč Ana, Mokrije; Golavčnik Jožef, Zagorje pri St. Lipšju; č. g. Janez Markic, Pečnica; č. g. Anton Miklavčič.

Po 20.— šil.: Schuschnig Joško, Unterkreuth; Johann Brenčič, Breg pri Vovbrah; Waldhauser Marija, Sveče; Ressimann Stefan, Reka; Bromann Jožef, Šmarjeta/Pl.; Mitsche Monika, Pliberk; č. g. Pipp Viljem, Smiklavž; Roš Ana, Zelezna Kapla; Zivkovič Ivan, Linz/D.; Errath Erwin, Deššice; Rainer Matevž, Loga ves; Kancijan Maks, Loče pri St. Ilju; Kovačič Terezija, Podjergberg; Ogris Janko, Bilčovs; Franc Gasser, Bilčovs; Šavnik Uršula, Potok pri Bilčovsu; dr. Jelen Stanko, Bistrica/R; Beguš Melanija, Sveče; Krištof Terezija, Dragosiče; dr. Hoja Simon, St. Jakob/R.; dr. Puschig Kristian, St. Jakob/R.; Krištof Jožef, Velika ves; Sereinig Ludvik, Sreje pri St. Jakobu; Isop Franc, Gorinčiče; Leposchitz Jožef, St. Janž pri St. Jakobu; Neimenovani, Sreje; Gabriel Anton, Leše; Lesjak Ludovik Breg pri Rožeku; Piček Gregor, St. Lambert; č. g. Skofič Jakob, Loče.

Po 10.— šil.: Stuler J., Dunaj; Rap Lucija, Vetrinaj; Jurca Ana, Graz; Petrovnik Marija, Vogrče; Wrölich Frančiška, Sinča ves; Povoden Marija, Pislavče; Hanschur Jožef, Gluhi les; Markusch Johann, Feldbach; Wurzer J., Bistrica/Zilja; Kulnik Miha, Zeluče; Kulnig Uršula, Novo selo; Adlanik Johana, Novo selo; Zagar Antonija, Kotmara ves; Bister Franc, Moščenice; Kapus Valentin, Bilčovs; Mečina Jožef, Goru; Gašpar Ogris-Martič, Bilčovs; Zabltnik Mihael; Jenko Franc, Kožentavra; Scheriau Marija, Kapla ob Dravi; Kunčič Ana, Kapla ob Dravi; neimenovani, St. Ožbolt; neimenovani, St. Jakob/R.; neimenovani, St. Peter pri St. Jakobu; Kralj Franc, Sreje; Dremelj Franc, Sreje; Kreuzer Karl, St. Peter pri St. Jakobu; Amruš Jožef, Svatne; Mikl Johan, Svatne; Krauzer Anton, Dolinčiče; Valentinič Jožef, Ravne; Kulterer Luka, Na Dravi; Ressimann Simon, Pečnica; Pečnik Andrej, Pečnica; Lenhof, Celovec; Po 10.— šil.: Pečnik Mihael, Kapla na Dravi; Lenhof, Celovec; Feichter Jožef, Malošče; Tarmann Valentin, Podgorje; Zollner

OKNO V SVET

— televizorje
in električne aparate vseh vrst
dobite pri

Podjunski trgovski družbi
bratje RUTAR & Co.

9141 Dobrla ves - Eberndorf 04236-281

Marija, Ovčena; Huss Johan, Borovlje; Pergin Uršula, Zgornji Kot; Kanzian Adolf, Apače; Ogris Peter, Šmarjeta v Rožu; Menig Ana, Jerišje; Ogris Andrej, Drabunazhe; Kuster Apolonija, Zitara ves; Lužnik Lucija, Lovanke; Hofer Anastazija, Prosoviče; Kuchling Ivan, Želinje; Scheriau Marija, Kapla na Dravi; Ogris Tomaž, Tuče; Ožgan Ljudmila, Stari grad.

Po 5.— šil.: Resei Elizabeta, Otož; Adlanik Marija, Novo selo; neimenovana, Bilčovs; neimenovana, Sveče; Inzko Johann, St. Ožbalt.

Po 5.— šil.: Permož Helena, St. Janž v Rožu; Mak Johan, Zgornji Kot; Hafner Ana, Klopčiče.

Po 3.— šil.: Kozlak Štefan, Proboj; neimenovani, Globasnica, neimenovana, Pečnica.

Po 2.— šil.: Oschgan Jožef, Šteben/Maljšče.

Dekleta učijo fante . . .

Pod vaško lipo so zbrani fantje in dekleta in gledajo majhno dekletce, ko s prikupno dvignjenim krilcem pleše. Za njo pa prestopa deček, ki bi jo rad posnemal in z razkremenimi prsti drži za hlače in skuša zibati glavo tako ljubko kakor dekletce, kar pa se mu seveda ne posreči in je videti neznanško bedast.

Prizor iz vsakdanjega življenja in vendar je zelo pomenljiv. Prav nobene škode ni bilo, ko bi fantje šli malo k dekletom v šolo in se v gibanju naučili nekoliko dostojnosti in ljubečnosti. Pa ne samo v gibanju, ampak tudi v govorjenju in nastopu sploh.

Prav gotovo za fanta ni sramotno, če se malo uči pri dekletih in da nikakor ni moško, če prav nerodno prištoriklja in se robato zadira in ropoče in loputa z vrati, da se trese vsa hiša. Tudi morete sami opazovati mladino pri igri in videli boste, da so največje nerode in slabiči najbolj glasni in oblastni. Vrh tega pa se še ogniti ne znajo, ampak divjajo in se vsak trenutek kam zaletajo. Če pa je kdo izurjen, se giblje z lahkoto. In če se mu le prigodi, da tovariša pri igri nehote udari ali ga podere, ne bo rekel samo „hopla“ in godrnja izginil, ampak bo pomagal padlemu, se mu opravičil in ga očedil.

Tako spoznamo, kdo je močan in ima v oblasti svoje mišice. Toda to ne velja samo za igro, ampak za vse človeško življenje. Z bedastim in hrupnim vedenjem, z drznim in brezobzirnim nastopom ne pokažeš močnatosti, ampak le slabost. Začetnik in šušmar je tak fant in ne mojster. Marsikdo ostane šušmar vse življenje.

Nikakor naj torej ne misli kdo, da se v obzirnosti, molčanju in skromnosti kaže slabost, ki bi bila fantu v sramoto. Prav nasprotno čim močnejši je kdo, tem bolj je lahko vključen in ljubezniv. Le tepci se vedejo surovo, ker ti ne morejo ugnati svojih rok, nog in jezika; odpustiti jim moramo, ker pač še nimajo potrebne moči.

Dekletova narava pa je vsa bolj nežna in prikupna. Prirojeno ji je, da se njena nežnost pokaže na vsakem njenem koraku; še več: iz vsega njenega življenja dāna prikupna ljubečnost, ki zmore tudi najhujšo robatost nadomestiti z uglasjenostjo. O neki mladi mučenki je zapisano, da so celo divje zveri ob njej postale krotke in prizanesljive.

Iz tega sledi, da za rogovileže ni boljše šole, kakor je družba dostojnih deklet, ki polne plemenitosti in deklishe nežnosti izžarevajo svojo dobroto in krotkost.

BANKIR V SAMOSTANU

V benediktinskem samostanu Pierre-qui-vive na severnem Francoskem je prve dni oktobra umrl 72-letni brat Melchior, ki se je do 1955 imenoval markis Louis. Bil je bogat posestnik in bankir, pa je vse zapustil — denar in ženo — in šel v samostan. Nekaj let pozneje je šla v samostan tudi njegova žena.

MATIJA MALEŠIČ: 24

V ZELENEM POLJU

ROŽA

Razdraženost, ker je Tine molčal, je pa bila tolika, da se je morala včasih oprijeti stene ali stola, da ni padla. Kar v glavi se ji je stemnilo. Zavest jo je hotela zapustiti, zamigljala in zaplesala ji je pred očmi okolica. Kaj naj to pomeni? Tine, Tine!

Morda pa ta omotica ni bila le od nestrpnega pričakovanja Tinetovega pisma in razočaranja? Morda je ostalo v njenem telesu nekaj tiste boleznī od velike noči? Gotovo je morala ostati! Zakaj poleg pogostih napadov omotice je začutila v kosteh in sklepih včasih tako utrujenost in slabost, da bi zakajala. Kaj takega se ji ni dogajalo še nikdar prej! Ko je po boleznī Metka prvič pela na koro, ji je med povzdigovanjem nenadoma postalo tako slabo, da je z glavo skoro udarila ob tla. Spogledala so se pevke, od kod Metki naenkrat taka pobožnost? Križani Bog, kaj pa je to? Od kod to? Mrzel pot je oblihl Metko. Stisnila je pesti in zobe, z največjim naporom volje se je nekako prisilila, da ni padla v nezavest. Ko so po povzdigovanju pevke vstajale, se je dvignila z njimi. Ko da ji nič ni, se je delala, ali po njej je vse tako trepetalo, da ni mogla dočakati konca maše. Strah, da se je zopet loti omed-

ZA MLADINO IN PROSVETO

Kulturna revščina

Knjige so predrage — »Ni časa za čitanje!«
V zavrnitev teh neosnovanih izgorov pomislimo, koliko današnji človek izda za alkohol in nikotin, ki je v primeri s knjigo neprimerno dražji, in koliko časa prebijejo danes ljudje v kino dvoranah ali ob televizijskem aparatu. Resnični vzrok upadanja ljubezni do knjige je deloma v silnem tempu časa (saj v teku ene filmske predstave v kinu ali ob televiziji predelaš dogodbo obširnega romana, za kar bi rabil vsaj 10 ur časa) in v splošni preusmeritvi življenja na lagodno uživanje (praktični materializem, ki nima smisla za duhovne dobrine).

Zares porazna je statistika, ki prinaša točne številke o stanju knjige v nemškem kulturnem krogu. Te ugotovljene številke pravijo sledeče: Vsak drugi odrasli Nемеc ni v svojem življenju (razen v šoli) še nobene knjige prečital. 34% ljudi ni po končani šoli vzelo knjige v roke in 44% jih še nikdar ni kupilo kake knjige.

V nekdanji kulturni nemškem svetu je torej v povojnih letih skoro polovica ljudi kulturno okrnjenih in s knjigo, ki je posoda duhovne rasti, nimajo nobenega stika več. Tisti, ki so še polni bridkih spominov iz časov začetku druge svetovne vojne, ko so Hitlerjeve horde divjale po slovenskih de-

želah in prostaško uničevale privatne ter društvene knjižnice, se pač ne morejo ob teh številkah ubraniti sodb, da je to božja kazen za zločine nemškega naroda nad kulturnimi dobrinami od njih praganjanih narodov. Saj je bilo takrat na milijone slovenskih knjig uničenih; saj je bilo sklenjeno, da mora s površja zemlje sleherna slovenska tiskana beseda. Samo v celjski Mohorjevi knjižarni je bilo takrat zaplenjenih in uničenih nad dva milijona knjig!

Ob vprašanju, kako je pa sedaj pri nas s knjigo, bi smeli trditi, da je opaziti tudi veliko upadanje zanimanja za našo dobro knjigo. Poleg zgoraj navedenih vzrokov, katere je mogoče ugotoviti po vsem kulturnem svetu, je velike važnosti še dejstvo, da je po krivdi prav iste nacistične miselnosti nadvladajočega nemškega življa na Koroškem znanje slovenskega jezika pri mladini zelo revno. Že nekdanja utrakvistična šola ni hotela slovenskemu človeku slovenske knjige priljubiti; rod pa, ki je raste v nacistični dobi, pa vobče ni dobil niti najosnovnejših predpogojev, da bi se mogel okoristiti s kulturnimi dobrinami, ki jih nudi slovenska knjiga. Po odpravi obvezne dvojezične šole se žal znova s hitrimi koraki povračamo v razmere iz dobe nacistične uklenitve slovenske kulture.

Iz filmskega sveta

FILM O VIETNAMU

Tudi vojno v Vietnamu so že filmali in ta film kažejo tudi pri nas. Čeprav so prizori le od daleč, je vendar prikazana vsa grozota te gverilske fronte in revščine prebivalstva, kajti fronta je povsod in nikjer; to se pravi sredi naselbin, gozdov in močvirij. Tendenca filma je prikazati pomen vietnamske vojne, kjer ne gre le za to, deželo, ampak za vse področje Južne Azije. Iz tega razloga tudi Amerikanci tvegajo življenja. Film hoče opravičiti vojni poseg Amerikancev v tem delu sveta.

NAGRADA ZA MLADINSKI FILM

Mednarodni urad za katoliški film je podelil pred kratkim svojo redno filmsko nagrado avanturističnemu mladinskemu filmu „Z menoj v Capacabano“. Ta katoliška filmska ustanova je imela svoj filmski teden v Asisiju, v srednji Italiji. Komisija je razločila v poročilu, zakaj je prav temu filmu dala prednost. Ta film prikazuje v vsej svežini in prepričljivosti dramo človeške rev-

ščine v najbolj bridki obliki; obdeluje namreč zgodbo mladih ljudi, ki v igri, veselju in samovolji doživljajo fizični in moralni polom. Več brazilskih fantov se je odločilo za avanturistično življenje, daleč proč od družbe, brez vsakih družbenih in moralnih obveznosti, popolnoma svobodno; edini zakon jim je njih samovolja. Toda za tako življenje so premladi, preslabotni in tako se njih življenje spremeni v medsebojne spore, laži, kraje, prevare. Eden teh fantov se končno odloči in ubeži tej družbi ter se vrne na svoj dom. Ves problem obdeluje film z veliko spretnostjo in razumevanjem mladostnikovih težav, obenem pa jasno pokaže tudi na krivdo družbe, ki rešuje probleme s preveliko šablono, pa jih ne more rešiti.

NOBELOVCU SOLOHOVU IZROČILI NAGRADO

Dobitnik letošnje Nobelove nagrade za književnost Mihail Solohov je prispel v Stockholm, kjer so mu na slovesnosti izročili nagrado Švedske akademije.

Otroški
katiček

JOSIP JURČIČ:

Nekdaj in sedaj

Bili so pri nas nekdanji drugi in drugačni časi. Ko bi bilo mogoče, da pride kdo izmed naših pradedov z onega sveta, bi težko spoznal spremenjene vnuke in svojo domovino.

Ne mislimo pa samo na tiste spremembe, o katerih pripovedujejo še dandanes stari očetje — da se je nas oprijel napuh, da se mi oblačimo v tanka, mehka oblačila, naši očetje in naše matere pa so nosili surovo prtenino, platno domače preje in domačega kroja — temveč menimo le izpremembe splošnega življenja vsega ljudstva.

Gospoda po gradovih, zidanih visoko po gorah in gričih in postavljenih trdno na skalo, je imela največjo oblast. Kmet je bil njen podložnik. Nevednost je bila doma pri gospodu in tlačanu, pri bogatinu in beraču. Kjer pa je nevednost, tam je mnogo neumnosti, prazne vere in vraž. Zato se bere v starih listinah, da so posadili v prejšnjih časih marsikatero staro žensko, ker so menili, da je čarovnica, na gorečo grmado in jo živo sežgali.

In koliko so prebile zlasti naše dežele od Turkov! Skoro čuditi se moramo, da so ostale še take. Svoje pradede pa moramo spoštovati, da so nam ohranili deželo in rod. Težke čase so preživljali, a omagali niso.

In kje so današnji dan gradovi, nekdanji sovražnikom trepet in strah? Le razvaline še vidimo na gorah, le majhni ostanki nam pričajo, da so nekdanji bili, in živo pripovedujejo, da potuje človek malo, le malo časa tod; posamezen človek mine, a narod ostane. Le še v pravljicah in pripovedkah živé med nami vitezi, ki so delali nekdanj za svojo zemljo s krepko desnico.

Zimska

Povsod je vse belo,
po poljih, gozdovih,
po strmih bregovih —
povsod je vse belo.

Povsod je vse belo,
po skalah, pečevju,
po gmih in drevju —
povsod je vse belo.

Čeprav je vse belo,
pod snegom so nade,
cvetoče in mlade —
čeprav je vse belo . . .

L. Pilgram

levica, je bil tako silen, da se je vsa tresla in si je morala brisati pot s čela in obraza.

Metka ni o tem napadu povedala nikomur, na koro pa si ni upala več peti. Preveč strašen je bil tisti trenutek med povzdigovanjem. Organistu in pevkom je tožila, da ji v grlu še zmerom ni dobro. Včasih se je tudi hlinila in govorila s spremenjenim glasom, včasih nizkim, včasih hripavim. In vselej, kadar ji je bilo hudo, kadar jo je hotela premagati omotica, vselej se je prišla za grlo. Grlo je moralo biti pred ljudmi krivo vsega, z grlom je krila svoj žalostni, žalostni položaj.

Drugo nedeljo se je v cerkvi napad ponovil. Ni šla na kor, ob velikih vratih se je stisnila v kot, da bi je nihče ne opazil in vprašal, zakaj ne poje. Med pridigo ji je naenkrat postalo v glavi vroče. Segla je z roko proti čelu, ali čela se roka ni dotaknila. Že prej so se ji pošibila kolena, zamigljali in zaplesali so ji pred očmi ljudje, vlekle jo je k tlom. S tako silo se je naslonila na ženo pred seboj, da se je ta opotekla in jezno sunila z ramo Metko pod brado. Ta sunek je Metko zopet osvstila.

Marija, kaj naj vse to pomeni?

Pa tudi o tem napadu ni Metka doma in drugje ničesar povedala. Pred cerkvijo, pred ljudmi, se pred domačimi pa je imela odslej tak strah, da tega ni mogoče dopovedati.

In v tej stiski, v tem vednem strahu, težavah in bridkosti ji je bila Francetova dobrotla balzam na razbolelo rano.

Ah, ta bolezen, ta nesrečna bolezen! Metka je upala, pila rože, potila se ponoči, molila kakor še nikdar v življenju, ali bolezen ni prenehala. Mati bi morda niti opazili ne, kako jo muči, da jim ni sestra povedala o nočeh brez spanja, o nemirnem snu in groznih sanjah, o beganju po sobi in premišljevanjih ob rožah na oknih: Metka skriva glavo v svoje ljubljene in je čele ure nepremična, ko da ji vonj dragih prijateljic lajša bolečine. Včasih pa se stresa njeno telo, ko da joče . . .

Začeli so siliti v Metko, naj gre k zdravniku. Zgrozila se je. Ne! Kakor je prišlo, pojde! Ali ni prešlo, vedno huje je bilo. Silili so vedno močnejše. Še France je o tem slišal, pa se je ponudil, da jo odpelje v mesto. Ne, samo tega ne, da bi jo peljal k zdravniku France! In v bojazni, da France lepega dne ne obstane s kolesljem pred njihovo hišo, se je vdala. Oče je dal denar, odšla je na tihem, da bratje in sestre niti dobro vedeli niso, kdaj.

V mesto je šla, k zdravniku pa ne. Bog ne daj! Kaj jo je strašilo pred njim, sama ni vedela. Ali ob sami misli na to, da bi jo preiskal zdravnik, so ji zagomazeli mravljinici po hrbtu.

Stopila je v lekarno, povedala, da ima njena sestra angino, prosila, naj bi ji dal lekarnar kako vodo za grgranje in izpiranje grla. Tudi dvajset praškov aspirina je kupila. Iz previdnosti je rekla, naj ji ga lekarnar zavije v ovoček po deset praškov. O, Metka je

bila modra in previdna! Lekarnarju njen nakup ni mogel biti sumljiv. Če kdo kupi po deset praškov aspirina v posebnih ovočkih, je pač videti, da jih deset potrebuje zase, drugih deset je naročila bolna sosedka.

Doma so navalili nanjo z vprašanji. Metka je vse do pičice premislila, ali radovednost je bila taka, da se je nekajkrat skoraj ujela in zapletla.

„Pokaži recept,“ se je zanimal brat.

In Metki je udarila kri v lica. Na vse, na vse je mislila, na recept pa ne. O, da je mogla na to pozabiti! Ali v sili je človek iznajdljiv: „Lekarnar mi ga ni vrnil.“

„Zahtevati bi ga morala. Kaj pa, če te ta zdravila ne ozdravijo in jih boš morala še kupiti? Zastonj ti drugega recepta zdravnik ne napiše!“

Brat je imel prav.

„Ko pojde kdo v mesto, naj stopi v lekarno in zahteva recept!“

Metko je zabeležilo pri srcu.

„Kako da nisi šla k okroglnemu zdravniku? Pravijo, da je boljši in cenejši kot okrajni.“ Sestra je menda le zato toliko silila v Metko, ker je bila radovedna, kako zdravnik preiškuje bolnike, Metka pa ji ni hotela na drobno razložiti tega.

„Saj sem bila najprvo pri okroglnem, pa ga ni bilo doma!“ Strahota, kako se je Metka navadila lagati! Laž je kar ležala na jeziku. Niti v zdrego je niso več spravljala radovedna, vsakovrstna vprašanja.

Oče je okrajnega zdravnika poznal, bil je

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

Sveti Trije kralji

Bil je čas najdaljših noči. Dnevi so bili lepi in hladni, le včasih se je vzdignil suh veter sem od puščave, ki je ogreval zrak ter prinašal s seboj cele oblake rdečkastega prahu. Ko je zarja ugasnila, se je nebo pokrilo z zvezdami tako na gosto, da so se komaj ločile druga od druge na temnomodrem ozadju.

Kraljeva palača je stala na visoki polici, pod njo in okoli nje so se vrstile nizke hiše dvorjanov in dalje od njih napol razpadli domovi suznjega ljudstva.

Kralj Gašper je pravkar vstal od večerje. Gladil si je dolgo, sivo brado in hodil zamisljen po sobi, ki je bila nizka in široka ter razsvetljena od temnordeče luči. Na zlatem pladnju so gorele dišave in po stenah, ki so bile obložene s cedrovim lesom, je visela vrsta slonovih zob. Na dveh mizicah sredi sobane so stale dragocene vaze iz brušenega kristala in med njimi dva zlata keliha. V kotu je stala široka postelja iz ebenovine, pokrita s težko preprogo, tla pa so bila zastrta s tigrovimi kožami.

»Preroki so govorili, da se bo rodil nov kralj, ko bo zmagal dan nad nočjo, in od zahoda bo prišla njegova oblast. Čakam ga že tako dolgo, da se mi je brada posebrila. — Ali slišiš?« je poklical svojo ženo, ki je legla na mehko ležišče in se zavila v težke tkanine. »Ali slišiš? Zdi se mi, da se bliža čas mladega kralja. Stopiva na zgornjo teraso, mogoče se že kažejo znamenja na nebu!«

Kralj Gašper je odgrnil težke zastore in se ozrl na vzhodno obzorje.

»Vstani, draga moja, in poglej! Slabe so moje oči in ne morem dobro ločiti. Zdi se mi, da vidim čudno luč, ki ne prihaja od sonca, zakaj noč je.«

Kraljica je pogledala in vzkliknila:

»Čudna luč je to! Ni od sonca in ni od meseca. Počakajva, da vziđe popolnoma!«

Vstala sta in čakala. Naposled reče kralj: »Napovedano je tudi, da bo novemu kralju zasvetila velika zvezda, ki bo oznanjala njegov prihod. In bilo bi čudno, ako to ni tista zvezda, ki so jo napovedali preroki. Le glej, kako žari in kako veličastno grmado pušča za seboj! Vse naokoli se razliva velika svetloba in bliskajoča se plamenica gre svojo svetlo pot. Umikajo se zvezde pred njenim zlatim viharjem in kakor v vrtincu se mešajo nebeški svetovi. Da, resnica je, kar so govorili preroki: »Roditi se ima nov kralj in velika zvezda z bliskajočim se pramenom za seboj kaže pot, kamor nam je iti.«

Sklical je kralj svoje hlapce, da so mu osedlali velbloda, oblekel se je v kraljeva oblačila in se nemudoma odpravil na pot. Pred odhodom je dejal kraljici:

»Spodobi se, da mlademu kralju prinesem

dar, a sam ne vem, kaj naj mu poklonim. Svetuj mi!«

»Slonove kosti ne, zlata ne,« je svetovala kraljica. »Najprimernejše bo, ako poneseš mlademu kralju lepo dišečo mire za darilo.«

In tako je bilo. Odpravil se je na pot z velblodom in s tremi hlapci ter šel v smeri, kamor je kazala zvezda. Zgodaj zjutraj, ko so že vele hladne sape, oznanjevalke belega dne, ga je pripeljala pot mimo njegovega sosedja, ki je bil kralj Melhijor.

Potrkal je s težko železno palico ob vrata njegovega gradu in zaklical:

»Vstani, kralj Melhijor! Nov kralj nebes in zemlje, ki so ga napovedali preroki in ga oznanjuje zvezda na nebu, se ima roditi. Vstani, da se mu pokloniva in prineseva svoje darove!«

In kralj Melhijor je vstal in se odpravil na pot. Oblečen v težek purpurni plašč z zlato krono na kodrasti glavi je vzel tudi meh kadila za mladega kralja.

Po dolgem in težavnem potovanju skozi puščavo mimo zelenih oaz in nepreglednih peščenih poljan sta dospela proti večeru v sosednje kraljestvo, ki je bilo last kralja

P. ODILO HAJNŠEK:

„Zbogom, preljubi!“

Nobeno slovo ni lahko. Jaz sem imel vedno težave v tem oziru. Kadar koli sem se poslavljaj, me je prijelo pri srcu. Ko sem šel prvič v Ameriko, je bilo najhujše jemati slovo od svoje stare matere, mamine matere, ko je dobra verna žena tako visela na svojem vnuku duhovniku. Ni se dala potolažiti in vedno je ponavljala: »Nikoli več te ne bom videla.« In res umrla je po slabem letu mojega odhoda. Ko je ležala na smrtni postelji, se je z mojo mamo prepirala, umirajoča je vedno ponavljala, da sem jaz njen sin, od stare matere. Moja mama pa na to seveda ni pristala. In župnik je moral odločiti, ko je prišel staro mater spredet. Po spovedi so uredili zadevo: Stara mati je dala poklicati mojo mater k sebi v pričo župnika in je rekla: »Gospod fajmošter, zdaj pa vi povejte, čigav sin je pater! Franca pravi, da je njen!« Moji mami je bilo ime Franca. Gospod župnik pa se je hudega narenil in je hudomušno moji mami mežikal: »Ti nesrečna Francula, kaj pa si vendar domišljaš? Kako moraš vendar trditi, da je pater tvoj sin? Pater je sin stare mame, pa Amen!« In moja mama je razumela in rekla: »Seveda, jaz sem samo samo dražila!« Stopila je k smrtni postelji in je svojo mater prijala za roko rekoč: »Mati, pater je vaš sin in nobene druge.« Stara mati se je nasmejala

Boltežarja. Ta kralj je bil pogan in ni veroval v preroke in ni upal v Mesijo.

Kralja Gašper in Melhijor sta stopila z velblodov in se napotila v kraljeve sobane.

»Poslušaj naju, Boltežar! Nov, mogočen kralj, ki bo vladal nebo in zemlje, se ima roditi. Pojdi z nama, da se mu poklonimo in ga obdarujemo. Svetla zvezda nam bo kazala pot, kakor so povedali preroki,« sta ga nagovorila.

»Še nikoli nisem slišal o novem kralju in tudi o zvezdi ne in ne o prerokih —« je odvrnil Boltežar.

»Le pojdi, Boltežar! Ko se znoči, zagledaš veliko in žarko zvezdo,« sta mu prigovarjala. »Sedem rogljev ima ta zvezda in za njo se vleče ogromen snop kakor reka biserov in bliskov.«

Presrečen se je vzdignil kralj Boltežar in svetilo se je njegovo črno telo. Krepke, široke prsi in trda, mišičasta stegna so mu želtela od zdravja in mladosti.

»Poslušajta, da vama povem svoje sanje!« je rekel nato Boltežar. »Sanjalo se mi je, da sem potoval in nikjer ni bilo oaze, ne studenca ne palm, sam razbeljen pesek in neusmiljeno sonce. Ugrezala se mi je noga in z mesta nisem mogel. Kar mi pride naproti majhno, majhno dete, vse blesteče z zlatimi lasmi in s čudovito sladkim smehljajem na rožnih

in potem kmalu zatisnila svoje oči. Sirota je bila že pri 80. letih in ni bila več pri zdravi razsodnosti.

Ko sem šel drugič v Ameriko, sem z vlaka gledal svojo mater, kako je jokala in kako se je naslonila na steno železniške postaje in se od žalosti sesedla.

Ne morem povedati, kako težko je bilo zapuščati domače kraje po drugi svetovni vojni. Kar treslo me je. Ne morem pomagati, prime me in me drži, kot bi kdo grabil za srce.

Ko sem odhajal pred štirimi leti iz Lomonta v Avstralijo delovat in misijonarit, sem občutil tako bolečino, da sem hotel vse preklicati in ostati: Kako težko se je bilo ločiti od votline, od jezera in otoka, od grobov pod jezerom, od Marije Pomagaj, od samostanske družine. Kar vsem skupaj sem rekel »Z Bogom!« in skoraj nikomur nisem upal podati roke.

Prekmurški rojaki iz Chicaga so me izvalili na »slovo«, pa je bilo toliko solza, da bi gnale mlinske kamne tri. Za slovo smo peli litanije in »Vse prepeva, se raduje, moja duša pa žaluje«. Pesem je na sredi zastala.

Ko se modhajal v Avstralijo, sem se usedel na vlak v Jolietu. Da sem vse uredil glede prtljage, sem moral biti nekaj ur prej na postaji. Potem sem moral pa čakati na vlak in

(Dalje na 8. strani)

In so Kralja počastili

Momljuje zunaj legajo velblodi, v votlino stopajo trije gospodi, so kralji, modrijani, kdo ugane, obleka njihova ni kar si bodi.

Za njimi nosijo iz karavane služabniki darov, reči izbrane, kadilo, olje in zlato v posodi, za detece in mater nekaj hrane.

In brez bojazni prazne za odličje popadajo gospodje na obličje in molijo molitvico za srečo.

Potlačijo še slamico bodočo pri zglavju matere in počastijo z obročki zlatimi na tleh Marijo.

Anton Novačan

ustnicah in z milimi očmi, ki so mi v srce segale. »Ali si žejen, kralj Boltežar?« je dahnilo dete. Osupel sem ga pogledal in neka tiha, sladka groza me je navdala pred otrokom. »Na, pij!« in dete mi je ponudilo svojo dlan, in ko sem nagnil usta na nežno ročico, me je izpreletelo nepopisno čustvo, po meni se je razlila hladna vonjava in vsa žeja je nenadoma izginila. In nevede kdaj in nehote sem vzel krono z glave in jo položil detetu na zlate kodre. In še slaje se je nasmejnilo in izginilo.

»To so bile preroške sanje,« je dejal Gašper, »in so gotovo pomenile mladega kralja, ki pride in pogasi žejo naših src.«

»Ali kdaj pride in kje je njegova zvezda?«

»Pridi in poglej!«

Kralj Boltežar je stopil k oknu in pogledal na nebo. In glej, vprav nad palačo se je vlekla po nebu orjaška zvezda. Z bleščočimi strelami si je sekala pot, z žarko metlo je pometala za seboj.

Boltežar si je nemudoma ogrnil kraljeva oblačila in se pripravil na potovanje. S seboj je vzel srebrno posodo z darovi za novega kralja. Nasul je vanjo zrn čistega zlata, navezal je snopa žarečih, drobnih paličic in nabral zlatih novcev, kovanih v Rimu. In trije kralji so zasedli velblode ter šli v tisto stran, kamor je kazala zvezda.

In glej, v tretji noči pridejo na pastirske poljane in tam nad borno stajo se je ustavila zvezda. Bila je velika svetloba vsenaokoli in pele so pastirske piščali. Stopili so v hlev, in tam med volom in osličkom je ležalo v jaslih novorojeno dete. Zlata mavrica se je spletała okoli njega, in presladek smehljaj je pozdravljaj kralje. Gašper in Melhijor sta se nizko priklanjala in zažigala miro in kadilo, Boltežar pa je trosil zlato mlademu kralju.

Zunaj pa so cvetele zvezde in ovce in jagnjeta so klečala na paši.

D. Z.

že v njihovi zidnici. In Metka je očetu brala z obraza, da poišče prvo priliko in zopet povabi zdravnika na kupico vina. Da ne bo ob tej priliki pozabil vprašati, kako je z Metkino boleznijo, ni dvomila.

O, teže in nevarneje je bilo skrivati, lagati in goljufati, kakor si je Metka od kraja mislila. Verjeli so, da so tisti praški drago zdravilo, verjeli so, da ji je tisto tekočino za grgranje zapisal zdravnik. Skoditi ji oboje ni moglo, koristiti pa tudi ne. In ko použije vse praške, pregrgra vso vodo, boljše pa ne bo? In če oče naleti na okrajnega zdravnika? In če pojde kdo v mesto? France gre večkrat s konji. France komaj čaka, da ji kje kaj pomore in postreže. France bi kar zapregel konje, jih pognal v drnec in ustavil pred lekarno: Gospod lekarnar, tisti recept prosim!

K vsem bolečinam se je sedaj pridružila tudi še skrb, da ne odkrijejo njene laži in goljufije.

O, koliko, koliko je tiste ure, dneve, tiste strašne tedne, tiste neskončne mesece pretrepela Metka! Tega niti povedati ne more človeški jezik in beseda! Tisti pa, ki bi edini mogel in moral reči tolažilno in odrešilno besedico, tisti je molčal ko grob. Zaman je povpraševala pismonošo. Od Tineta ni bilo glasu. Kolikokrat se je usedla k pisanju, koliko pisem je začela, dokončala pa ni nobenega, odposlala ni niti dopisnice. Nešteto krat je v nočeh brez spanja sklenila: jutri mu gotovo pišem. Podnevi ji je branil ponos.

Saj mora, mora pisati prvi on! Pa ni in ni pisal!

Pojedla je vse praške, pregrgrala vso vodo, bolje ji ni bilo. O, saj ne bi nihče vedel, da ji ni bolje, če bi bila ponoči sama. Ali sestro je tako skrbela njena bolezen, da je slišala, kako je vstala v temi, medtem ko je Metka mislila, da ta najtrdneje spi. Če bi sestre ne bilo, bi Metka zakrnila pred materjo bolezen. Tako skrbna in vsiljiva je bila včasih sestra, da jo je Metka v trenutkih jeze zasovražila. Kdo jo pa kaj prosi? Metka je zadnje dneve vse pogosteje bežala pred domačimi in se jim skrivala. Kadar je mislila, da je nihče ne vidi, je obstala, roke so ji omahnile ko mrtve ob bokih, zazrla se je nekam v polje. Gledala je predse, pozabila je nase, pozabila, kje je, na vse je pozabila. Ob takih trenutkih pa vselej zaskrbljen sestrin glas: Metka, za božjo voljo! Ze zopet?

Metki ni bilo več nikjer obstanka. Šla bi, šla kamor koli, samo proč, proč od doma, daleč proč, med ljudi, ki je ne poznajo! Ali kam naj gre bolna? O, da ni bolna! Sestra že zdavnaj ne bi imela več prilike, da me muči! Ali kdo jo bo sprejel bolno v službo?

Tisto zamaknjenje in strmenje v polje je očeta bolj skrbelo ko njena bolezen sama. Bog zna, kako je tiste trenutke opisala sestra, pretiravala je gotovo, sicer bi oče ne mogel priti do zaključka: »Nekaj jo mori. To je vsa njena bolezen!«

„Kaj?“ je bila v skrbih mati.

„To je tisto, česar ne razumem!“

Mati jo je po tem razgovoru znova začela

siliti k zdravniku, oče pa je postajal vse prijaznejši s Francetom. Kaj snujeta, o čem se dogovarjata, na to Metka ni smela niti misliti. Saj bi ji ne bilo težko prisluškovati, pa ni hotela. France pa po vsakem razgovoru prijaznejši z njo, bolj mehak in bolj vdan, pripravljen, da bi zanjo šel po ogle v peklo. O, France, zakaj nisi rajši rogovilast in motovilast, ko si bil prej! Laže bi te Metka odbila. Tako pa... Nekaj se mora zgoditi, nekaj posebnega, velikega! In kmalu, kmalu! Sicer Metka znori. Prenašati tega bremena ne more več...

Pa saj ni bilo niti treba, da bi Metka čula, o čem možujeta oče in France. Francetov oče je imel najlepše posestvo v vasi, France je bil najstarejši sin. To je bila kaj ponosna in veljavna družina. Zavedali so se, da bi bila vsaka hiša v fari vesela, če bi pri njih potrkal France in prosil za hčerkino roko. France pa nikamor, zanj je bilo na svetu le eno dekletko: Metka!

Anka ni mirovala, kajti Metka ni mogla pozabiti orožnika. Ali ni nor France, da pobira ostanke? Kalumet, Vekoslav, orožnik, vsi so pustili Metko, ko so jo dodobra spoznali. Tudi Lokačev študent se je je naveličal. Vsa fara je videla o veliki noči, koliko mu je do Metke. Nadučiteljeva Vida je Metko za vselej spodrinila. In za to Metko, ki je ne mara nihče, o kateri vedo ljudje povedati, da je imela že toliko ženinov kot nobena v vasi, za to Metko laziš sedaj ti, France, naslednik najlepšega posestva v vasi, če ne v vsej fari...?

Sedaj je imeja Metka sama s seboj dovolj opravka in je niso več zadela obrekovanja kot nekdanj. Bilo bi ji skoraj ljubo, če bi se opravljanje pripeljalo Franceta in bi odnehal od svojih namenov. Ali France je kazal, kot da ga vsa obrekovanja Metke le še bolj podžigajo!

Oče je že napeljeval pogovor na to, kaj so letos Francetovi sejali na tej, kaj na oni njivi, ocenil je njihov vinograd, primerjal hraste iz svojega gozda s hrasti Francetovega očeta. Franceta je včasih potrepeljal po rami, česar ni nikdar napravil pri nobenem svojem sinu. Na materino tarzanje o Metkini bolezni se smehljaj in trdil, da že ve za zdravilo.

Če bi kar čez noč pobegnila in izginila, je preudarjala Metka. Zvečer bi se ogrnila z ruto, kot da gre na vrt k svojim rožam. Sestro bi ponoči zaskrbelo, kje je. Zopet bi jo iskali z lučjo, prebrskali bo kozolec, skedenj, senico, kaščo, hleve, podstrešje, Metke nikjer, Metka bi tedaj že tavela po prašni cesti, ali pa bi tekla kar čez polje, samo da bi čim prej prišla med tuje ljudi, kjer bi je nihče ne poznal. Prav! Ali za polji so gozdovi, v katerih so ponoči strahovi... S tistimi kronicami, ki jih je prigojufala z zdravili in zdravnikom, ne bi mogla dolgo živeti. Kdo jo vzame v službo, če opazi, da je bolna? Če bi vsaj tistih slabosti pri belem dnevu ne bilo. Ali slabo pride Metki, ko bi najmanj rada...

(Dalje prihodnjič)

Težak udarec kitajski politiki

V Sovjetski zvezi razgovor med Indijo in Pakistanom

V Taškentu, glavnem mestu sovjetske republike Uzbekistanu, sta se sestala v torek pakistanski državni predsednik Ajub Kan in indijski ministrski predsednik Šastri. Sestanek, ki naj bi služil pomiritvi med Indijo in Pakistanom, je pripravil sovjetski ministrski predsednik Kosigin in s tem ponudil dobre usluge, da se sestaneta predsednika obeh vlad.

Še na predvečer indijsko-pakistanskih razgovorov so bila stališča obeh držav nespravljiva. Sovjetski ministrski predsednik Kosigin je prevzel častno vlogo posrednika. To se je ob prihodu obeh državnikov prav jasno videlo. Čeprav so bile v zadnjih letih simpatije Sovjetske zveze na strani Indije, medtem ko se je Pakistan naslanjal na rdečo Kitajsko, je Kosigin pri njih prihodu v Taš-

kent natančno pazil, da je oba pozdravil enako vljudno. Kosigin se je razgovarjal s Sastrijem in Ajubom Kanom z vsakim posebej po 75 minut. Še isti dan je Kosigin povabil oba tuja visoka gosta na svečani lunch (izg. lanč) — obed v svoji vili »Durmen«. Po kosilu se je Kosigin razgovarjal z vsakim posebej. Tako je Sovjetska zveza v Taškentu prvič v svoji zgodovini prevzela vlogo posredovalca med dvema nekomunističnima deželama.

V Lahoru v Pakistanu so se medtem sestali vojaški izvedenci obeh držav pod varstvom Organizacije združenih narodov. Pogajajo se namreč o postopnem umiku vojaških enot iz ozemlja, ki sta si ga obe deželi med kratko vojno lani osvojili.

Dunajski pomladanski velesejem 1966

Razstava pohištva in koles

Spomladanski dunajski velesejem bo letos od 13. do 20. marca. To bo že 83. mednarodni dunajski velesejem. Na spomladanski prireditvi bodo organizirali veliko razstavo pohištva, ki bo zavzemala kar 3 dvorane. V posebni dvorani bodo razne potrebščine, ki jih uporablja industrija pri izdelavi pohištva.

Niti letošnje leto ne bodo ob tej prilož-

nosti opustili stare tradicije, to je razstave koles v posebni dvorani. Hkrati bodo posvetili tudi pozornost opremi delavnic za popravilo vozil.

● ZDA so lani proizvedle okoli 130 milijonov ton jekla. Poleg tega je Amerika uvozila okoli 10,5 milijona ton jekla iz tujine ter plačala zanj 1 milijardo dolarjev: predlanskim so ZDA uvozile 6,7 milijona ton jekla.

Podaljšan petkov večer

Nekdaj je bila sobota, sedaj je za marsikatero družino že petek najbolj žalosten. V dobi ugodnih okoliščin se je razpasla tudi pijanost, ki razjeda družinsko življenje do skrajnosti. Zena stoji v bližini stavbišča, delavnice ali tovarne in čaka. Čaka na svojega moža, ki naj bi prišel vsak hip na cesto. Ne iz ljubezni, da se zopet vidita, ne, to je ni gnalo sem, temveč iz bojazni, da ponese mož zopet svojo težko prisluženo plačo v gostilno, za njo in otroke pa ne ostane ničesar. Vsak teden, vsak petek ista slika. Proti večeru, pogosto že od štirih naprej, se polnijo gostilne. Delavci stavbišč, tovarni, in delavnic, ki imajo ljubezen do družine, gredo lepo domov kjer jih čaka toplo družinsko ognjišče. Toda ne vsi! Mnogi med njimi zavijejo po vijugastih potih, in te vijuge vodijo v gostilne kjer zabijejo dve, tri ure, ali tudi celo noč, ako ga prej ne vržejo ven.

To je tradicija, pravijo. Saj mora človek tudi nekaj imeti od življenja. Da, to je res. Res pa je tudi, da imajo otroci in mati isto pravico do življenja kot on. Petek večer je. Doma čaka žena, čaka na moža in denar. Dostikrat mu gre nasproti; mnoge delajo tako. Včasih se jim posreči, da jim da delček prisluženega. Seveda imamo tudi take žene, ki se sramujejo prestrezati svoje može na cesti ali celo pred gostilno. Nekatere izmed njih se bojijo njih jeze in molče trpijo. Toda tudi takšne žene so, ki spremljajo svoje može v gostilno, da zabranijo preveliko uživanja alkohola, in jih po zaužitju par kozarcev zopet spravijo domov. Toda, teh je prekleto malo. Večina se jih pogrezne, da je groza. Ko sem prekopaval, večkrat tudi ponoči celovške ceste zaradi manjšega prometa, sem na lastne oči videl kako daleč je že zagazil tisti del ženskega spola, ki obiskuje ponočne lokale. Časopisi javljajo, da je pijanost žensk v nekaj letih narasla od enega odstotka na osem. Kam plovemo? In to večinoma na petkov večer.

Kakor ima marsikatera družina navado napraviti izlet bodisi v soboto, nedeljo ali oba dneva, da si utrdi živce od tedenskega napora, tako imajo marsikateri možje navado svoj tedenski počitek praznovati v noči od petka na soboto v najbližji beznici. Tujak pridejo skupaj vinski bratci, na eno »rundo« in ko je ta končana, pride seveda druga, potem kajpada tretja, saj vendar ne bode samo eden plačeval. In ko so prišli že vsi na vrsto, potem se začne zopet od kraja, tako dolgo da izgubijo razsodnost, in ne vedo kateri je že plačal in kateri ne. Vsi skupaj pa so modri brez pameti, močni brez moči, in bogati brez denarja. Očitki naših žena in otrok itak ne izostanejo, potem je že vseeno, eno uro poprej ali pozneje. Še en liter!

Ta ali oni, ki ga je mogoče malo manje

zaužil, ker mu mogoče ni prijalo na lačni želodec, bi se že rad poslovil, pa ne more iz tega hudičevega kroga. Hej, birt! Še eno rundo! Za tegale, ki se babe boji. In ker noče biti noben »figa mož«, da bi razdiral ta prekleti obroč, trpi pomanjkanje nedolžna družina. Potem se priguglje proti jutru domov pijan, mogoče še ponesnažen, praznih žepov, jezen sam nase, ker pač po slabi tovarišiji rada glava boli.

Kristus, Marija, kakšen pa si, je njen prvi pozdrav, če si sploh še upa to ziniti, ker pri nekaterih podivjancih se žena bolj boji moža kot njegovega praznega žepa.

So družine, ki morajo po prihodu moža ali očeta, plesati ringaraja ponoči okrog hiše. Po njegovi puhli pameti so vsi drugi počenjši od žene preko otrok. Farjev, delodajalcev, notri do ministrov, krivi te revščine, samo on ne.

Temeljno pravico ima vsak človek, da napravi s svojim večer ali manj težko prisluženi denarjem, kar hoče. Toda ti ljudje se zavedajo, da niso sami! Zavedajo se, da jih čaka doma skrbna žena, ljubki otročki, ki potrebujejo denar za dom in šolo, saj rabi današnja mladina za pouk več kot smo mi rabili. Vsaj kar se tiče pisanja nam je v prvem in drugem razredu zadostovala tablica in kamenček, pri boljših tudi goba zraven, pri nas revežih pljunek nanjo, desni rokav je obrisal tablico, levi pa nos. (Oprostite, takrat še ni bila civilizacija tako na višku.) Da, večje so danes potrebe, kot so bile za moje mladosti, toda v današnjem času, ko so ugodne okoliščine na višku, dela dosti, in hvala Bogu jela tudi, nadalje pripomorejo tudi otroške doklade k boljšemu življenju in nihče se ne more pritoževati, da mu gre slabo, ako ni posebna bolezen obiskala njegovo družino ali kakšna elementarna nezgoda, kot so na primer povodenj ali požar.

Tudi napravi največ boleznin in bede preveliko uživanje alkohola. Ta polni bolnišnice sirotišnice, in seveda najbolj še morišnice. Alkohol tudi v največji meri botruje prometnim nesrečam. Ali ne bi bilo pametno, da napraviš po delu še malo večjo vijugo, da se izogneš tistih beznic (niso vse gostilne beznice), ki te vlečejo v prepad in pogubo.

Domov! Domov! Tam te čaka sreča. Domov k svojim dragim, tam pozabiš na morebitne skrbi, saj jih rešuješ skupno s svojo ženo, z otroki ali z očetom in materjo. Nobeden od teh te ne bode goljufal, skupno z njimi je treba reševati probleme, ki nas tarejo. In ko so ti važni družinski pomenki pri kraju, vzemi dobro knjigo v roko in čitaj. Poleg tvoje družine naj ti bo najboljši prijatelj knjiga. Če ti ne ugaja, se ne moreš skregati z njo, temveč položiš jo nazaj na polico in vzameš drugo. Jaz napravljam tako. Daj še Ti!

Baš pred kratkim sem obdelal knjižico, ki jo je spisal Vinko Zaletel »Po Indiji sem in tja«, kjer bonbončki visijo raz veje. Tako je bilo zapisano v neki šolski knjigi izpred prve svetovne vojne. Gospod Vinko v uvodu omenja, da ni noben pisatelj. Ne bom mu oporekal. Toda dober pripovednik je. Zjutraj in zvečer je bila v mojih rokah, čez dan je buljila vanjo moja boljša polovica, ki je vsled tega pozabila na štedilnik, in dvakrat zaporedoma prismojeno kosilo je bilo zame sicer bolj žaltavo, za Vinka pa dobro izpričevalo. Knjiga zasluži, da jo prebere vsak, naj bo mlad ali star, obojega spola. V duhu sem šel z njim gledal vso bedo, ki je nakupljena v tej prostrani pokrajini, gledal žive okostnjake, udrte oči nedolžnih otrok. Kje je rešitev za te reveže?

Po mojem šola, ki razbistri um človeku. Ljudstvo se mora vzgojiti, da se po gotovem času postavi na lastne noge. Zato je treba vzgojiteljev, ki jim ne manjka ljubezni za to delo. Sama ljubezen brez denarja, kakor teorija brez prakse, tam prav malo zaleže. Tam v daljni deželi, kjer ne visijo bonbončki raz veje je nekaj slovenskih misijonarjev, ki so si nadelo nalogo izobraziti ljudstvo, zdraviti gobavce, graditi bolnišnice, izboljšati zemljo, da bo dala kruha vsem, ki so voljni sprejeti nauke misijonarjev, ki so pa tudi odvisni od denarnih prispevkov, ki jim jih pošilja krščanski svet. Ali ne bi mogli tudi mi, v bodoče, če že moramo iti v gostilno, popiti samo eno »rundo«? Druga in tretja, naj bi bila za ženo in otroke, četrta če že mora tako biti, okrnimo jo in vsaj en petkov večer v letu, darujmo za indijske misijone.

Ker naša vera naš uči,
tam pomagat, kjer boli.
Vsem dobrim ljudem po svetu
želi upa polno novo leto!

Karel Rojšek

„Zbogom, preljubi!“

(Nadaljevanje s 7. strani)

tiste ure so bile strašne, tako sem bil osamljen, kar srce mi je hotelo skočiti nazaj v Lemont. Hotel sem stopiti do kakšne slovenske družine ali v slovensko župnišče, pa nisem upal, ker bi bilo slovo še težje. Šele na vlaku, ko sem izvelkel pisalni stroj in sem začel sestavljati zgodovino božje poti, sem se pomiril. Takrat sem spoznal: »V delu je blagoslov in tolažba!« Človek je res ustvarjen za delo kakor ptica za letanje.

Zdaj pa sem se moral zaradi izčrpanosti posloviti od Avstralije. Bilo je težko, zelo težko. Odhod sem trdno prikrival. Imeli smo poslovilni večer s pevci. Organiziral sem sam: »Ali bi ne bilo lepo, če bi enkrat priredili pevski večer in sestanek?« Sklenili smo, da pri organistinji gospe Ivanki Urbasovi. Kazal sem jim slike o misijonarju Baragi in o zlati maši p. Bernarda Ambrožiča. Potem je bilo malo pokrepčila in heli smo in peli in zopet peli. Kar konca ni hotelo biti. Toda nihče ni vedel, da je to slovo. V ponedeljek, 6. septembra, sem odšel iz Melbournea, v nedeljo prej smo še navdušeno prepeli slovensko peto mašo in nihče ni vedel, da zadnjikrat skupaj pojemo in da zadnjikrat vodim pevski zbor. Pevcem sem potem šele z ladje pisal, da je bil oni sestanek pred 14 dnevi poslovilni sestanek, ker se vračam v Združene države.

SVINJEREJCI! Knjiga živinozdravnika Matevža Marolta

Hygiene des Schweines

je za vse zelo koristna.
Dobite je samo v „Mohorjevi“,
10.-Oktober-Straße 27, Celovec.

Puch-, Sissy-, Ponny- in Mobylette-mopede
motorna vozila, ženska, moška in mladinska
športna kolesa v veliki izbiri — po najnižjih
cenah — naročite pri domači tvrdki

Johan Lomšek

St. Lipš, Tihoja 2, P. Dobriča ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

Križ na pesih

Pravi škandal je nastal v mestu Oranje-grad — Sovjetska zveza. Povzročili so ga študentje neke višje šole. To je potrdilo mnogih poročil, ki zatrjujejo, da sovjetskim brezbožnikom ni v 45 letih uspelo ruskega človeka in tudi nje mladine odtrgati od Boga in vere. Prav iz protesta proti vsiljivi in neznanstveni brezbožni propagandi, ki je obvezen predmet na teh šolah, so študentje demonstrativno prišli v šolo s križci na veržicah okrog vratu. Mnogi študentje so se tudi kljub vsemu nasprotovanju šolskih in mladinskih vodij prijavili, da hočejo obiskovati seminar duhovnih ved, ki pa je od uradne strani označen kot „reakcionaren“, ker obdelujejo v teh seminarjih duhovnih ved filozofijo, ki ni v skladu z marksističnim materializmom.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

Celovško mestno gledališče ima od 7. do 13. januarja 1966 takle program:

Petek, 7. januarja, ob 19.30: DIE SPANISCHE FLIEGE (SPANSKA MUHA); 10. predstava za F-abonmá in GWG-petek; 7. predstava za podeželski petkov abonmá. — Sobota, 8. januarja, ob 19.30 BOCCACCIO (izg. BOKAČO), opereta Franza von Suppeja. — Nedelja, 9. januarja, ob 15. uri: DIE SPANISCHE FLIEGE (SPANSKA MUHA); 7. predstava za nedeljski podeželski abonmá. — Torek, 11. januarja, ob 19. uri: ARIADNE AUF NAXOS (ARIADNA NA MAK-SOSU), opera Richarda Strauša, besedilo je napisal Hugo von Hoffmannsthal; 3. predstava za mladinski B-abonmá, zaključena predstava. — Sreda, 12. januarja, ob 19.30: BOCCACCIO (izg. BOKAČO); opereta Franza von Suppeja. — Četrtek, 13. januarja, ob 19.30: REISE UM DIE ERDE IN 80 TAGEN (POTOVANJE OKOLI SVETA V 80 DNEH); drama po istoimenskem romanu Julesa Verna (izg. Žül Värna), prva izvedba v Avstriji — 11. predstava za D-abonmá; 11. predstava za GWG-četrtek; 8. predstava za GWK-četrtek.

Za vse predstave velja prosta prodaja vstopnic in abonmá.

Cerkveni prispevki JAVNI POZIV

Vse katoličane, ki so obvezani plačevati cerkveni prispevek in ga še niso plačali za zadnje četrletje 1965 (termin za plačilo je potekel že 1. decembra 1965), pozivamo, da brez nadaljnega opomina plačajo svoj prispevek v roku treh tednov, to je v času od 1. do 21. januarja 1966, pri pristojnem uradu za cerkvene prispevke in ob tem predložijo svoj plačilni odrezek ali davčni predpis.

Vsak, ki je dolžan plačevati cerkveni prispevek, mora brez posebnega poziva javiti v enem mesecu pristojnemu uradu za cerkvene prispevke začetek svoje obveznosti ter vse spremembe, ki so merodajne za ugotovitev višine prispevka.

Cerkveni prispevek je po postavi vsak dolžan plačati sam od sebe in Cerkev ni obvezana, da bi ga morala pobirati po svojih uradnikih. Če kdo prispevka ne plača, ga lahko sodnija izterja. Če je kdo prezrl čas vplačevanja, mora doplačati zamudne obresti v višini pol procenta neplačane vsote za vsak dopolnjeni zamujeni mesec (§ 24 KBO).

Termini za tekoče vplačevanje cerkvenih prispevkov so vsako četrletje, to je:

1. marca, 1. junija, 1. septembra in 1. decembra.

Finančna zbornica krške škofije
Mariannengasse 2, Celovec

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maurec

Klagenfurt, Alter Platz 35